

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

בפני כבוד השופט שלמה בנג'ו

בעניין: מדינת ישראל – פרקליטות מחוז חיפה
ע"י ב"כ עוה"ד רונית גרניק

המאשימה

נגד

נדב לוי

ע"י ב"כ עוה"ד נמרוד ליפסקר ושירה בר זיו

הנאשם 1

הכרעת דין

הקדמה:

זוג צעיר, שזה עתה נישא, התגורר יחד, בדירה שנשכרה מהנאשם 1. עובר למעברם לדירה, לקתה מערכת החשמל, בליקויי חשמל שונים, שדווחו לנאשם 1, על ידי הדיירת הקודמת. הנאשם 1 פנה לאיש התחזוקה שלו, הנאשם 2, שהסתבר כי אינו חשמלאי מוסמך, לטפל בתקלות החשמל. זה גישר על מפסק הפחת והותיר את הדירה ללא הגנה מפני התחשמלות. למרבה האסון, בסמוך לאחר מעבר הזוג לדירה, התחשמלה הכלה למוות, בעודה במקלחת. זרם חשמל שזלג לצנרת המקלחת היכה בה עד מוות. במוקד הכרעת דין זו, השאלה האם הנאשם 1 אחראי לגרם מותה, בהיותו משכיר הדירה ובעל השליטה בה, וכמי שהופקד עליה, בהינתן שמערכת החשמל בדירה הינה בעלת פוטנציאל מסכן חיים.

רקע כללי וכתב האישום:

בבעלותו של מר אליהו זלמן דירה ברחוב ביאליק 28 בטירת הכרמל (להלן: "הדירה"). הנאשם 1 הינו נכדו של זלמן ומשמש כאחראי ומחזיק בדירה מטעמו, ובמועדים הרלוונטיים לכתב האישום היה הנאשם 1 אחראי גם על השכרת הדירה ותחזוקתה השוטפת, לרבות טיפול בליקויים שונים בדירה באמצעות בעלי מקצוע.

במועדים הרלוונטיים לכתב האישום, ביצע הנאשם 2, עבודות תחזוקה שונות בדירה, לבקשתו של הנאשם 1, בין היתר, ביצע הנאשם 2 עבודות חשמל בדירה, וזאת חרף העובדה, כי הוא אינו מחזיק ברישיון חשמלאי מוסמך כדין, בניגוד לסעיף 6 לחוק החשמל, התשי"ד-1954.

הדיירת הקודמת, גב' מעיין זלאיט (להלן: "מעין"), שכרה את הדירה מהנאשם 1, והתגוררה בה יחד עם הבת הקטינה שלה, תקופה של כשנה וחודשיים, עד לתאריך 29/7/17. במהלך תקופה זו, עקב תקלה חשמלית (קצר),

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

באחד ממכשירי החשמל, אירעו תקלות חוזרות ברשת החשמל בדירה, אשר גרמו לקפיצת מפסק הפחת והפסקת זרם החשמל בדירה.

מעייין דיווחה לנאשם 1 על התקלות החוזרות ברשת החשמל בדירה. בין היתר, במהלך חודש ינואר 2017, או בסמוך לכך, דיווחה מעייין לנאשם 1 על יציאת עשן מחוטי החשמל המחוברים למזגן הדירה. הנאשם 1 פנה לנאשם 2 וביקש ממנו לטפל בתקלה, והנאשם 2 הגיע לדירה והחליף את החוטים השרופים בחוטים חדשים.

במועדים שונים, במהלך תקופת השכירות, התריעה מעייין בפני הנאשם 1, כי בזמן המקלחת היא מרגישה זרם חשמל קל במים. הנאשם 1 ניסה לתקן את הבעיה בעצמו על ידי החלפת ראש המקלחת, אך ללא הצלחה.

ביום 21/7/17 בשעה 22:00 לערך, קפץ מפסק הפחת פעם נוספת, ונפסק זרם החשמל בדירה. מעייין יצרה קשר טלפוני על חב' החשמל, ובמקביל שלחה לנאשם 1 הודעות ביישומון "הוואטסאפ", בהן דיווחה לו על התקלה. הנאשם 1 הבהיר למעייין, כי חב' החשמל לא תסייע לה, וכי יש לפנות לחשמלאי.

הנאשם 1 ניסה להדריך את מעייין, דרך מסרונים ב"וואטסאפ", כיצד להחזיר את זרם החשמל לדירה, ולשם כך הוא ביקש ממנה לשלוח לו תמונות ארון החשמל.

במהלך ההתכתבות בין השניים, כתבה מעייין לנאשם 1, בין היתר, "אני באמת מפחדת, שלא יהיו פה גצים, ואני לא יכולה להישאר ככה, זה מפחיד, תעשה משהו". הנאשם 1 השיב לה, כי אם אחד המקררים מקצר אזי "אין מה לעשות".

למחרת היום עזבה מעייין את הדירה ועברה להתגורר במקום אחר.

לאחר עזיבתה, ביום 7/8/17, נערך ונחתם חוזה שכירות, בין הנאשם 1 לבין בעלה של המנוחה, מר דני ברדיצ'בסקי (להלן: "דני"), עבר דני להתגורר בדירה.

ביום 16/8/17 עברה להתגורר עם דני בדירה, כלתו הטריה, שני ברדיצ'בסקי ז"ל, המנוחה.

מרגע כניסתו לדירה, נתקל דני בבעיות חשמל חוזרות ונשנות, והוא התלונן על כך בפני הנאשם 1. בתגובה, מסר הנאשם 1 לדני את מס' הטלפון של הנאשם 2, תוך שהוא מצייין בפניו, כי הנאשם 2 הינו איש האחזקה של הדירות שברשותו, והוא יוכל לסייע לו בבעיות החשמל בדירה.

בין התאריכים 8/8/17 ו-10/8/17 הגיע הנאשם 2 לדירה, חיזק מספר חוטים רופפים בארון החשמל, ודיווח על כך לדני.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

ביום 16/8/17, בזמן שדני והמנוחה שהו בדירה, שוב קפץ מפסק הפחת בדירה, ונפסק זרם החשמל, דני דיווח על כך לנאשם 2.

בהמשך לאמור, ביום 17/8/17 הגיע הנאשם 2 לדירה, על מנת לטפל בתקלת החשמל.

בכניסתו לדירה, פגש הנאשם 2 את אביה של המנוחה מר אורי לוי. אורי שאל את הנאשם 2 למעשיו במקום, והנאשם השיב, כי הוא החשמלאי ואיש תחזוקה של בעל הדירות, בתגובה, הטיח בו אורי "איך אתה חשמלאי ואתה בכלל נהג משאית?".

באותו מועד, ולאחר בדיקה שביצע בארון החשמל, סבר הנאשם 2, כי מפסק הפחת הוא המקור לתקלה, הגם שמפסק הפחת היה תקין. בהמשך לכך, החליט הנאשם 2 לנתק את מפסק הפחת, ולחבר את חוטי החשמל, תוך שהוא מנטרל את מפסק הפחת, באופן שיצר חיבור ישיר של רשת החשמל לדירה. כל זאת, עשה נאשם 2 בנוכחותו של אורי הנ"ל.

הנאשם 2, שניטרל את מפסק הפחת, לא טרח להזהיר את אורי בדבר סכנת ההתחשמלות למנוחה ולדני.

באותו היום, דיווח הנאשם 2 לנאשם 1, כי מקור התקלה הוא בפחת, וכי הוא ביצע מעקף לפחת. הנאשם 2 ביקש מהנאשם 1 לקנות פחת חדש.

ביום 18/8/17 דיווח הנאשם 2 לדני, כי מפסק הפחת אינו תקין, וכי הוא ניתק אותו, וכי יש צורך בהתקנת פחת חדש.

הנאשם 2 שניטרל כאמור את מפסק הפחת, לא הזהיר את דני מסכנת התחשמלות כתוצאה מכך.

בהמשך אותו יום של ה- 18/8/17, קנה הנאשם 1 מפסק פחת חדש.

ביום 21/8/17 מסר את מפסק הפחת החדש לדני, וביקש ממנו לתאם התקנה עם הנאשם 2.

דני התקשר לנאשם 2 ותיאם עמו שביום 23/8/17 יגיע להתקין את מפסק הפחת כאמור.

ביום 21/8/17 שהו דני והמנוחה בדירה. דני הדליק את המזגן בדירה ויצא לתפילה בבית הכנסת והמנוחה נשארה לבד בדירה.

עקב הקצר, כאמור לעיל, הופיע מתח גם בשפופרת הארקה שבשקעי הדירה, ובמקומות מוארקים אחרים, לרבות בצנרת המתכתית של המים.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

המתח החשמלי המתואר, הופיע בדירה ומחוצה לה, וכן בדירות השכנים, בבניינים הסמוכים ובצנרת המים שברחוב.

באותן הנסיבות, נכנסה המנוחה להתקלח, ופתחה את זרם המים במקלחת. זרם המים הוליד בתוכו חשמל, אשר חדר אל גופה של המנוחה מהסנטר והצוואר, דרך שורש כף היד לאגן ולכפות הרגליים. המנוחה נפגעה מעוצמת זרם החשמל שחדר את גופה, נפלה ארצה, ומתה. פעולות החייאה שבוצעו בה על ידי צוותי מד"א לא הועילו, ומותה נקבע במקום.

מותה של המנוחה נגרם כתוצאה ממעבר זרם חשמלי בתת הסנטר, בצוואר מימין, בעכוז מימין, בגף הימני העליון ובכפות הרגליים.

על יסוד כל האמור, טוענת המדינה, כי מותה של המנוחה, נגרם כתוצאה מהתרשלותם של הנאשמים.

למען הסדר יצוין, כי הנאשם 2 "החשמלאי", הורשע על פי הודאתו ונשפט, הנאשם 1 כפר באשמה וניהל משפט.

באשר לנאשם 1 טוענת המדינה, כי התרשלותו התבטאה במעשים/מחדלים כדלקמן:

בהיות הנאשם 1 אחראי ומחזיק הדירה מטעם הבעלים, לא וידא שהדירה בטוחה לשימוש, ולא הקפיד על הבטיחות הבסיסית והיסודית של המבנה. הוא יכול היה, וצריך היה, לדעת על קיומם של סיכונים במבנה, ולכן, היה עליו לנקוט אמצעים להסרתם, כדי להבטיח את שלומם של באי המקום.

הנאשם 1 היה מודע לקיומם של ליקויי חשמל בדירה, לא נתן סיוע מיידי לבעיות אלה, ולא פעל לתיקונן, חרף הסכנות הכרוכות בהן לשלומם של הדיירים, זאת על אף תלונות חוזרות ונשנות שנשמעו מהדיירים שהתגוררו בה.

הנאשם 1 העסיק את הנאשם 2, והורה לו לבצע עבודות חשמל בדירה, וזאת, מבלי שווידא, כי הינו חשמלאי מקצועי ומוסמך, וברשותו רישיון חשמלאי, כנדרש לפי חוק החשמל. הנאשם 1 עשה זאת, הגם שהבחין, כי הנאשם 2 אינו מצליח לתקן את בעיות החשמל כנדרש ובאופן מקצועי.

שני הנאשמים, חרף מעורבותם ופעילותם בתחזוקת הדירה, היו מודעים לקיומה של בעיות חשמל ממושכות בדירה, ונמנעו מלהזהיר את הדיירים, בדבר השימוש בחשמל, ומסכנת התחשמלות, עקב ניטרול הפחת.

לאור האמור, המדינה מייחסת לנאשם 1 אחריות לגרימת מותה של המנוחה ברשלנות, לפי סעיף 304 לחוק העונשין התשל"ז-1977; וכן מכוח הפרת חובתו כממונה על דבר שיש בו סכנה, לפי סעיף 326 לחוק העונשין התשל"ז-1977.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

תשובת הנאשם 1 לכתב האישום:

הנאשם 1 כפר אמצעות בא כוחו בעובדות כתב האישום ומסר תשובה מפורטת בכתב המתייחסת לסעיפי כתב האישום והנני מפנה אליה. אביא כאן את עיקרי התייחסותו של הנאשם 1 למעורבותו באירוע שהוביל למותה של המנוחה.

הנאשם 1 הודה שהנאשם 2 ביצע עבורו את עבודות האחזקה בדירה בה מצאה את מותה המנוחה. לטענתו, לא היה ידוע לו שנאשם 2 אינו חשמלאי מוסמך. הנאשם 2 הומלץ והובא לבצע עבודות שירות בדירה ובכלל זה עבודות חשמל, על ידי מעיין, הדיירת הקודמת, ששכרה את הדירה, לאחר שהנאשם 2 ביצע עבור אביה עבודות חשמל, לאורך שנים בדירתו.

במהלך התקופה שמעיין התגוררה בדירה, ועד לחודש יולי 2017, התרחשו סה"כ שתי תקלות חשמל שגרתיות, שטופלו בהצלחה על ידי הנאשם 2. בנוסף, ביצע נאשם 2 עבודות נוספות, שונות, עבור מעיין, ללא שום מעורבות של הנאשם 1 ולשביעות רצונה המלאה.

הנאשם 1 הודה שמעיין דיווחה לו על הפסקת זרם החשמל וקפיצת מפסק הפחת. עם זאת, הוא טוען, כי הציטוטים מהשיחה בינו לבין מעיין, בנוגע לליקויים בדירה, הם חלקיים מאוד ומגמתיים. לטענתו, מעיין והוא, היו ידידים, ובמהלך השיחה התבדחו בנוגע לפחד מבית ללא חשמל.

עוד טען, כי מעיין עזבה את הדירה למחרת תלונותיה, לא בשל בעיות החשמל בדירה – כפי שמשמע מהכתוב בכתב האישום – אלא פשוט כי חוזה השכירות הסתיים, והיה עליה לפנות את הדירה עד ליום 29/7/17.

הנאשם 1 הודה שהייתה בעיה של ניתוק זרם החשמל, שעל פי המידע שנמסר על ידי מעיין, יוחסה למקרר שמקצר. הנאשם 1 רצה לזמן טכנאי מקררים, אך דני אמר לו שזה בעצם מזגן שמקצר. הנאשם 2 זימן טכנאי מזגנים, אך דני אמר לו שיבטל את הזימון מאחר והבעיה אינה במזגן.

לנאשם 1 נמסר על ידי נאשם 2 שיש להחליף את מפסק הפחת, והנאשם 2 אכן ביקש ממנו לקנות מפסק פחת חדש. הנאשם 1 מודה שקנה ביום 18/8/17 מפסק פחת. הוא מסר את המפסק לדני, יחד עם בקבוק יין (מתנה לחתונה), מיד לאחר השבת, ביום 20/8/17.

הנאשם 1 מודה שמות המנוחה נגרם כתוצאה מהתחשמלות, אך הוא אינו מודה בגורמי ההתחשמלות המפורטים בכתב האישום.

הנאשם 1 הכחיש בתוקף שלא וידא שהדירה בטוחה לשימוש, ושלא הקפיד על בטיחות הדירה ושכביכול, "יכול היה וצריך היה לדעת על קיומם של סיכונים במבנה".

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

אשר לתקלות שאירעו בדירה, טען כי הוא טיפל באופן מידי בכל בעיות החשמל השגרתיות שהתגלו בדירה. תוך שהכחיש שהתקלות גרמו לסיכון שלומם של הדיירים, וכן הכחיש כי נמסרו לו תלונות חוזרות ונשנות.

אשר לחובתו לבדוק אם לנאשם 2 רישיון חשמלאי, טען הנאשם 1 כי לא הייתה מוטלת עליו כל חובה לבדוק אם לנאשם 2 רישיון חשמלאי מוסמך. לטענתו, הנאשם 2 תיקן בהצלחה בעיות חשמל שהתגלו בדירה, וביצע עבודות בדירה, על ידי הדיירת הקודמת מעיין, לאחר שביצע תיקוני חשמל לאורך שנים עבור אביה.

עוד הוסיף, כי העמדתו לדין רק משום שלא בדק אם יש לנאשם 2 רישיון חשמלאי, היא תקדימית ומפלה אותו לרעה, ביחס לאחרים המטפלים בהשכרת דירה, וטען לאכיפה בררנית.

הנאשם 1 הכחיש בתוקף שהיו בדירה בעיות חשמל ממושכות מעבר לבעיות רגילות שיש בכל דירה.

הנאשם 1 טען כי לא היה מודע לסכנת התחשמלות עקב נטרול מפסק הפחת.

הנאשם 1 הוסיף וטען, שמחומר החקירה עולה, כי בדירה ובבניין כולו לא הייתה הארקה, ככל הנראה בשל פעולות שונות של החלפת צנרת מים ממתכת לפלסטיק, שבוצעו על ידי הרשות המקומית, או תאגיד המים, וכי חב' החשמל הייתה מודעת לכך, אך לא התריעה על הסכנות הנובעות מהעדר הארקה.

לעמדת הנאשם 1, גופים אלה יצרו סיכון ממשי להתחשמלות, לא דאגו לספק מערכת הארקה חלופית לבניין, או לפחות להתריע על הסכנה, ולא התבצעה כלל חקירה בנוגע אליהם. לכן טען לאכיפה בררנית, שעה שהוא לפי הטענה הופלה לרעה ביחס לאחרים שלא הועמדו לדין, ולא נחקרו כלל.

פרשת התביעה:

התביעה העידה את מעיין, הדיירת הקודמת בדירה מושא האסון, שהתלוננה במהלך שהותה בדירה, על תקלות חשמל שונות, ובין היתר על כך שיש תחושת עקצוץ וחשמל במים, ולכשלא תוקנו התקלות, עזבה את הדירה בטרם סיום תקופת השכירות בשל חששה.

כמו כן העידו בני משפחתה של המנוחה, בראשם, דני בן זוגה של המנוחה, אביה ואימה, אשר שטחו את מר כאבם על האסון הגדול שפקד אותם, וכן מסרו מידע הנוגע להתרחשות הדברים בסמוך מאוד לאסון, בין היתר, מסר אביה כי הנאשם 2 הוא נהג משאית לפינוי אשפה בעיריית טירת הכרמל.

העידו השוטרים אשר היו מעורבים בחקירה, הוגש קלסר מוצגים רחב היקף, ובו בין היתר, הודעות הנאשם 1, עימותים בין המעורבים בפרשה, הקלטות שיחות טלפונית ומסרונים בין המעורבים. בנוסף, נשמעו עדויות מומחים.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

פרשת הגנה:

הנאשם בחר שלא להעיד להגנתו. הוא העיד להגנתו את הדיירת ששכרה את הדירה לאחר האסון, את אחיו, ומומחה מהנדס חשמל, שהגיש חוות דעת מטעמו.

דיון והכרעה:

גדר המחלוקת:

סביב גרעינו של האירוע הקטלני, שהביא למות המנוחה, סובבים מעשיי/מחדלי שני הנאשמים. הנאשם 1, מרוחק יותר מגרעין האירוע, הוא מחזיק הדירה ובעל השליטה בה כמשכיר, ומי שהיה מופקד על תחזוקתה ותקינותה. הוא קבע מי ומה יבוצע בה. מעשיו יבחנו באספקלריה זו של אחריותו כבעל השליטה והמופקד על תקינותה. קרוב יותר לגרעין האירוע, הוא הנאשם 2, אשר הסתבר כי אינו חשמלאי מוסמך, וביצע בפועל, תיקוני חשמל בדירה, ובין היתר טיפל במפסק הפחת בדירה.

על מרבית העובדות המהותיות אין חולק:

מדובר בדירה ישנה, עם מערכת חשמל ישנה, שהיו בה תקלות חשמל עובר למסירתה לזוג הצעיר; פתרון התקלות נמסר ע"י הנאשם 1 לאיש התחזוקה שלו הנאשם 2; הנאשם 2 לא היה חשמלאי מוסמך; הנאשם 2 גישר על מפסק הפחת; המנוחה התחשמלה למוות במקלחת.

הנאשם חולק על העובדות הבאות:

הוא חולק על כך שהיו תקלות מהותיות ולא שגרתיות בחשמל הדירה, כמו עקצוץ וחשמל במים; שהוא ידע או צריך היה לדעת על סכנת התחשמלות בשל תקלות אלה; שהוא ידע שהנאשם 2 אינו חשמלאי מוסמך, וכופר בכך שהייתה עליו חובה מן הדין לוודא זאת; לעמדתו פעל כמו כל משכיר סביר והוא דוחה את הטענה כי התנהל באופן לא סביר בטפלו בתקלה; הוא חולק על כך שניתן היה לצפות את מעשיו הנאשם 2 ו/או את התוצאה הקטלנית; הוא כופר בכך שהזרם הקטלני שהכה במנוחה הגיע מדירתו וטוען שיש אפשרות שהגיע מדירה אחרת.

הראיות המרכזיות, המבקשות לבסס את אחריות הנאשם 1, מתייחסות למצב החשמל בדירה ותחזוקתה, בשני שלבים. השלב האחד, בעת שהתגוררה בה מעיין, הדיירת הקודמת, והשלב השני, בעת השכרתה לזוג הצעיר ומגוריהם בה.

ראיות אלה מתבססות, בעיקר על חליפת דברים בין מעיין ודני (בעלה של המנוחה), לבין הנאשם 1, כשרוב הראיות הללו, הן מסרוניס והקלטות בין הדוברים, ולחן חיזוק/אימות בראיות משניות.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

לצד ראיות אלה, חוות דעת של מומחה חב' החשמל, ומומחה נוסף, שהגיש חוות דעת בהליך אזרחי מקביל מטעם משפ' המנוחה. חוות הדעת מנתחות את הכשל החשמלי שהוביל לתוצאה הקטלנית.

מהלך הכרעת הדין יהיה כדלקמן. תחילה אסקור את הוראות הדין הרלבנטיות לדיונו, את יסודותיהן, בהמשך לכך, אסקור את חומר הראיות, אנתח אותו, ואקבע ממצאים עובדיים לאורו, ולאחר מכן, אישם את הוראות הדין על הממצאים העובדיים הללו. בהמשך לכך, אתייחס לפרשת ההגנה וטענותיה, ולבסוף אביא את מסקנת הדיון.

פרק א':

התשתית הנורמטיבית:

(א) עבירת גרימת מוות ברשלנות –

סעיף 304 לחוק העונשין, שכותרתו "גרימת מוות ברשלנות", קובע כך:
"הגורם ברשלנותו למותו של אדם, דינו מאסר שלוש שנים".

המושג "רשלנות" קבוע ומוגדר בהוראת סעיף 21 לחוק העונשין בזו הלשון:

"(א) רשלנות – אי מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות, או לאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, כשאדם מן היישוב יכול היה, בנסיבות העניין, להיות מודע לאותו פרט, ובלבד –

(1) שלעניין הפרטים הנותרים, הייתה לפחות, רשלנות כאמור;

(2) שאפשרות גרימת התוצאות לא הייתה בגדר הסיכון הסביר.

(ב) רשלנות יכול שתיקבע כיסוד נפשי מספיק רק לעבירה שאינה פשע".

יסודות העבירה:

היסוד העובדתי - קיומו של מעשה או מחדל, שהוביל למותו של אדם, כך שאפשרות גרימת התוצאה לא הייתה בגדר הסיכון הסביר (סעיף 21 (א) (2) לחוק העונשין). במסגרת זו, יש לבחון קיומן של חובות זהירות מושגית וקונקרטית, את הפרתן, ואת קיומו של קשר סיבתי עובדתי ומשפטי, בין ההפרה לתוצאה המזיקה.

חובת הזהירות המושגית, מכוונת מבטה לעבר אופק המדיניות המשפטית הראויה, ומאופיינת בשיקולים ערכיים, הרגישים לצרכיה המשתנים של החברה ולהשקפותיה (ע"פ 7193/04 יקירביץ' נ' מדינת ישראל (2007), שם בפסקה 53).

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

חובת הזהירות הקונקרטית, מכוונת מבטא למקרה הנתון, ויונקת מהשקפתו של האדם הסביר על המקרה. לאמור, האם ניתן היה טכנית, וצריך היה נורמטיבית, לצפות את הנזק שהתרחש (ע"א 7130/01 **סולל בונה בניין ותשתית בע"מ נ' תנעמי** (2003)).

כאשר מדובר ברשלנות מסוג מחדל, אזי, יש להראות את מקור הדין או החיוב החוזי, המקים את חובת העשייה (סעיף 18 (ג) לחוק העונשין; ע"פ 6811/01 **אחמד נ' מדינת ישראל** (2002), שם בעמ' 33).

לאחר שנמצא כי הופרה חובת הזהירות, יש להראות קשר סיבתי עובדתי ומשפטי, בין הפרתה לבין תוצאת ההפרה (ע"פ 9826/05 **מחאג'נה נ' מדינת ישראל** (2008), שם בפסקה 14). לצורך בירור זה ניתן להיעזר במבחני מושגי הרשלנות האזרחיים (רע"פ 9188/06 **אברהם עדי ואח' נ' מדינת ישראל** (2010), שם בפסקה 26).

יש להדגיש, כי לשם הרשעה בפלילים, נדרש כי סטייה מנורמת התנהגות סבירה, תהא גבוהה ממידת הסטייה מרמת הזהירות הנדרשת לשם גיבוש עוולת רשלנות אזרחית (ע"פ 385/89 **אבנת נ' מדינת ישראל** (1991), שם בעמ' 12).

היסוד הנפשי - נדרש העדר מודעות לפחות לאחד מרכיבי היסוד העובדתי של העבירה, מקום בו "אדם מן היישוב" יכול היה להיות מודע, בנסיבות אותו עניין, לאותו פרט. מבחנו של "האדם מן היישוב" חולש על היסוד העובדתי והנפשי כאחד (ע"פ 7832/00 **יעקבוב נ' מדינת ישראל** (2002); רע"פ 1007/05 **מדינת ישראל נ' בוחבוט** (2008), להלן: "**עניין בוחבוט**").

הדין הוא, כי האדם מן היישוב אינו משקף את האדם המושלם, כי אם את האדם הסביר, שהיה מצוי בסיטואציה דומה. זו נקודת מבט נורמטיבית, הבוחנת את אופי ההתנהגות הנתונה של המזיק, במבט רטרואקטיבי, ותוהה, האם אדם סביר היה מקים סיכון כזה, או יכול היה, וצריך היה, לצפות את קיומו. בעניין **בוחבוט** עמד בית המשפט העליון על השיקולים הרלוונטיים בהקשר זה ועל האיזון הראוי שיש לערוך ביניהם, וכך פסק:

"האיזון הראוי בין הערכים הרלבנטיים לצורך לקביעת קיומה של רשלנות נועד להביא לשיקול נכון בין שיקולים שבאינטרס ציבורי כללי לבין אינטרס ההגנה על הנפגע הפוטנציאלי תוך התחשבות בגורמים שונים ובהם תועלת חברתית וכלכלית בצד שיקולי מוסר הגינות וצדק. האיזון בין שיקולים אלה מסייע בהגדרת היקף החובה החלה על הנאשם, והיקף האמצעים בהם עליו לאחוז כדי לקיים את חובתו בשים לב לנסיבות בהן הוא פועל..."

קיימת קורלציה בין היקף האחריות, לבין מידת ההסתברות להתרחשות הנזק, לחומרתו של הנזק, ולהיקף האמצעים הנדרשים למניעתו. ישנה התחשבות בטבעו של האדם, באורח התנהלותו המצוי והראוי, ובהקרנה העשויה להיות

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

**לקביעת נורמת התנהגות ראויה על אופן תיפקודן של מערכות אנושיות שונות.
קביעת היקף החובה, והיקף האמצעים הנדרשים לצורך קיומה, רגישה גם
לשיקולים ערכיים של צדק והגינות, בהיותה נגזרת ממדיניות חברתית".**

עוד נקבע, כי מבחן "האדם הסביר" או "האדם מן היישוב", אינו משמש רק לקביעת היקפה של חובת הזהירות המתבקשת במקרה נתון, אלא גם לבחינת הסטייה מרמת הזהירות הנדרשת והאם נקט באמצעי זהירות סבירים המתבקשים בנסיבות העניין. השאלה אינה אילו אמצעים היה מסוגל אותו אדם לנקוט, אלא באילו אמצעים היה ראוי שינקוט (עניין בוחבוט, שם בפסקה 7; ע"פ 5604/94 חמד נ' מדינת ישראל (2004), שם בעמ' 509).

(ב) אחריות הנאשם 1 מכח היותו מופקד על הדירה:

המדינה מוסיפה וטוענת, כי הנאשם כ"משכיר", היה אחראי ו/או מופקד על הדירה שממנה התפרץ הסיכון שקטל את המנוחה, תוך הסתמכות על הוראות סעיף 326 לחוק העונשין, הן באחריות של אדם לסכנה המתפרצת מ"דבר" שבשליטתו.

הוראת סעיף 326 לחוק העונשין קובעת כך :

"מי שבאחריותו או בשליטתו נמצא דבר – בין חי ובין דומם, בין נייד ובין נייח – ממין או בתנאים שיש בהם כדי לסכן חיי אדם, בטיחותו או בריאותו אם לא ינהגו זהירות וקפידה בשימוש או בטיפול בו – חובה עליו לנקוט מידה של זהירות וקפידה למניעת הסכנה, ויראהו כמי שגרם לתוצאות שבאו על חיי אדם או על בריאותו מחמת שלא קיים את חובתו האמורה".

החוק מטיל איפוא, חובת זהירות מקיפה, על מי שברשותו/שליטתו "דבר" - חי או דומם, שטמונה בו, או משימוש בו, סכנה, וקובע היפוך נטל הראיות, לאמור, אם מתפרצת מאותו "דבר", הסכנה הגלומה בו, קיימת חזקה לפיה רואים את בעל השליטה ב"דבר", כאחראי לתוצאה הקטלנית, ועליו הנטל להוכיח אחרת.

מרכיביה של חובת הזהירות הם כדלקמן: **"מי שבאחריותו או בשליטתו נמצא דבר"** - מרכיב השליטה; **"דבר"** - חי או דומם, נייד או נייח, ובכלל זה יכולה לבוא דירה; **פוטנציאל הסיכון הטמון ב"דבר"** - הוא צריך להיות ממין או צריך שיתקיימו תנאים שיש בהם כדי לסכן חיי אדם, או את בטיחותו או בריאותו, אם לא ינהגו זהירות וקפידה בשימוש וטיפול באותו "הדבר"; **היקפה של חובת הזהירות** - מוטלת חובה על בעל השליטה ב"דבר" לנקוט מידה סבירה של זהירות והקפדה למניעת התפרצותה של סכנה מאותו "דבר"; **חזקת האחריות והיפוך הנטל** - החוק קובע חזקה עובדתית, לפיה במקרה של התממשות הסכנה הטמונה ב"דבר" המסוכן, יראו את בעל השליטה בו, כמי שגרם לתוצאות שבאו על חיי אדם או בריאותו, מחמת שלא קיים את חובתו האמורה".

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

ג) אחריות הנאשם 1 כמי שהינו בעל השליטה בנכס לסכנה המתרגשת על מוזמניו -

על כל אלה יש להוסיף את אחריותו של בעל מקרקעין, או מחזיק ושולט בהם, על אורחיו, ועל ברי רשותו לשהות ולעשות שימוש בהם.

על בעל מקרקעין, או המחזיק והשולט בהם, חלה חובת זהירות מכח ההלכה הפסוקה, המחייבת אותו למנוע סיכונים בנכס היכולים להתרגש על המבקרים או המשתמשים בו (רע"פ 9188/06 **אברהם עדי ואח' נ' מדינת ישראל** (2010), שם בפסקה 32; ע"א 683/77 **ברוק נ' עיריית ת"א** (1979), שם בעמ' 160; ע"א 343/74 **גורבנר נ' עיריית חיפה** (1975) שם בעמ' 155; ע"א 8/79 **גולדשמיט נ' ארזי** (1981) שם בעמ' 410; אהרון ברק, "אחריות בנזיקין של המחזיק במקרקעין", **מחקרי משפט לזכר אברהם רוזנטל** 104 (1964); דיני הנזיקין – "תורת הנזיקין הכללית", מהדורה שנייה, 465, עורך גד טדסקי, (1976).

חובת המחזיק במקרקעין, אינה מצטמצמת רק למניעת נזק, למי שנמצא בהם, מפני סיכון הטמון בהם, היא מחייבת את מחזיק הנכס, לנקוט בצעדים שיבטיחו קידום פני סיכונים הצפויים, מפעולותיו של פלוני, הנמצא במקרקעין (ע"א 145/80 **ועקנין נ' המועצה המקומית בית שמש** (1982), שם בעמ' 125-124).

הטלת החובה המושגית על בעל המקרקעין, מבוססת על ניסיון החיים, לפיה בעל מקרקעין מכיר היטב את רכושו, ומאחר והוא "...בעל היכולת הטובה ביותר לחזות סיכונים הטמונים במקרקעין ולמונעם וכן לפעול להקטנת הסיכונים הנובעים מפעילות המתבצעת במקרקעין" (רע"פ 4348/08 **אפרים מאיר ואח' נ' מדינת ישראל** (2010), שם בפסקה 32 – להלן: "עניין אפרים מאיר").

ובאופן ספציפי לשוכר מקרקעין, הפסיקה קבעה, כי מידת חובת הזהירות הקונקרטית שחב בעל נכס כלפי השוכר, תלויה במידת הזיקה שנותרה בידי הבעלים, והיא נמדדת, בין היתר, בטיבו של הסיכון המדובר, ובמערכת החוזית שבין הצדדים והתנהלותם כלפי הנכס. לצד זאת, נפסק:

"האחריות הקונקרטית של בעלים לסיכונים בנכס שהושכר לאחר, תחול בדרך כלל על עניינים הקשורים בביטחון הבסיסית והיסודית של המבנה, שהבעלים אחראי לה, הן לפני השכרת הנכס, והן לאחר השכרתו, ככל שהוא יכול וצריך לדעת, על קיומם של סיכונים מובנים בו, ועליו לנקוט אמצעים להסרתם, כדי להבטיח את שלומם של באי המקום.

אחריות זו אינה ניתנת לגלגול לכתפיו של האחר, וגם את המחזיק בפועל בנכס אחראי באחריות דומה, מכח החזקה הנתונה בידיו, אין הדבר גורע מאחריותו של הבעלים, ובלבד שאין המדובר באותם סיכונים שהמחזיק יצר במו ידיו, בלא ידיעתו של הבעלים, ומבלי שזה האחרון יכול וצריך היה מבחינה נורמטיבית לדעת אודותם" (עניין אפרים מאיר, שם בפסקה 34 סיפה).

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

בהקשר זה, קמה אחריות מכח המערכת החוזית בין הצדדים, והוראות הדין הספציפי החל על שכירות, הלא הן הוראות חוק השכירות והשאילה התשל"א-1971, המחייבות את המשכיר, בין היתר, להעמיד לרשות השוכר, נכס "מתאים למוסכם" (סעיף 6 (א) לחוק השכירות והשאילה), ומחייב את המשכיר לתקן במושכר "כל דבר הגורם להפרעה של ממש לשימוש הרגיל במושכר או לשימוש בו על פי המוסכם..." (סעיף 7 (א) לחוק השכירות והשאילה).

מה הוא "דבר מסוכן" בו טמונה סכנה -

כאשר אנו באים לאמוד את אמת המידה לקביעת אחריות פלילית ברשלנות, יש חשיבות לשאלה מהו מקור התפרצות הסכנה שגרמה לנזק הנדון. ישנה הבחנה בפסיקה, בין "דבר" הטומן בחובו סיכון מובנה בשל טיבו וטבעו, לבין "דבר" שאינו מסוכן מטבעו וטיבו, אך בשימוש לא נכון, יהפוך להרה אסון.

ביחס ל"דבר" הטומן בחובו סכנה פוטנציאלית, נדרשת רמת זהירות מוגברת וגבוהה במיוחד, ואפנה להוראת החיקוק סעיף 326 לחוק העונשין, ומקבילתה הנזיקית הוראת סעיף 38 לפקודת הנזיקין, הקובעות סטנדרט זהירות מוגבר, על בעל הנכס או בעל השליטה בו, מפני דבר מסוכן שיכול להתפרץ מהנכס/הדבר שבשליטתו. דירה או מבנה, אינם לכאורה "דבר מסוכן", מעצם טיבם, אך הנחה זו יפה כל עוד נוטרלו כל הסיכונים הטמונים באותו מבנה, מקום בו לא קוימו כל דרישות הבטיחות, כדי לקדם פניו של סיכון אפשרי, כמו אש, חשמל או גז, כי אז אותו מבנה "יתמים" יכול להפוך להרה אסון (עניין אפרים מאיר שם בפסקה 37):

"מבנה המשמש למטרה כלשהי אינו מוגדר כ"דבר מסוכן" מעצם טיבו, וזאת בהנחה שהוא מקיים את כל דרישות הבטיחות הן בתחום התכנון והבניה והן בתחום הסיכונים מפני אש, חשמל, גז וכיוצא באלה. אי קיום תנאי הבטיחות כאמור, עלול להפוך את המבנה ל"דבר מסוכן" גם אם אינו כזה מעצם טיבו"
(שם, בפסקה 37).

מצוידים בכלים ובכללים המשפטיים המפורטים לעיל, ניגש לבחון את עובדותיו של המקרה הנדון.

פרק ב':

ניתוח עובדתי וקביעת ממצאים:

א) נקודות המחלוקת ומושגי יסוד -

המחלוקת שבין הצדדים נוגעת, בעיקרה, להיקף השתרעותה של אחריותו של הנאשם 1, כבעל השליטה בדירה, אשר החזיק בה והשכיר אותה לזוג הצעיר. השאלות העולות בהקשר זה, הן, האם הנאשם 1, השכיר דירה תקינה, חפה מסיכונים ובטוחה לשימוש, האם התרשל בדרך כלשהי בחובתו זו; האם כאשר אירעו תקלות

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

בחשמל והוא פנה ושכר - את מי שלדבריו הציג עצמו כחשמלאי - לפתרון תקלות חשמל בדירה, פעל, כמשכיר סביר, חרף העובדה שלא בדק ווידא, כי הפקיד את הטיפול בידיו של חשמלאי מוסמך; האם התרשל והיפר את חובת זהירותו כלפי המנוחה, והוא אחראי לגרימת מותה.

לפני פניה לניתוח העובדות של חומר הראיות, ישנה חשיבות להבנת המושגים "החשמליים" בהם יעסוק הדיון שלהלן. לכן, כדי לסבר את אוזנו של הקורא, במושגים אלה, ניתן כאן הסבר קצרצר, המבוסס על העולה מחומר הראיות, בלשון פשוטה ונהירה, לגבי מהי "הארקה", ומהו וכיצד עובד "מפסק זרם פחת".

מהי הארקה - המונח "הארקה" שאול מהשפה הארמית, "ארקא" = ארץ, ככתוב, **"אלהיא די שמיא וארקא לא עבדו"** (ירמיהו י, יא)). רכיב הארקה שייך לאחד ממרכיבי החשמל הביתי. מערכת החשמל בכל בית, מורכבת משלושה מוליכים: "הפאזה" שהיא מקור זרם החשמל, ומכונה "הפלוס"; "ה"אפס", מה שאנו מכירים ומכנים כ"מינוס"; "הארקה" היא חיבור רשת החשמל לאדמה למניעת התחשמלות. "הפלוס" ו"המינוס" סוגרים יחד מעגל חשמלי, ומזינים את מכשירי החשמל בבית ומפעילים אותם. המוליך השלישי, הוא הארקה, החיבור ל"אדמה", למקרה של זליגת מתח מ"הפלוס", והולכתו חזרה לאדמה. נסביר.

כשיש זליגת חשמל ממכשיר, נניח שחוט חשמל "הפלוס" נוגע בגוף המכשיר, מה שמכונה "קצר", למשל, בטוסטר או קומקום חשמלי עשוי מתכת וכו'. לפי חוקי החשמל, האחרון "יחפש" את הדרך "הנוחה" לו, בעלת ההתנגדות הנמוכה ביותר, להגיע לאדמה. נקודת הארקה המצויה בכל מכשיר, ובכל שקע חשמל, מחוברים בלוח החשמל, לנקודת הארקה ביתית, המחוברת דרך לוח החשמל הדירתי, לאדמה, באמצעות צנרת המים, או באמצעות הארקות יסוד, המחוברת לברזל הטמון ביסודות הבית, ומשם לאדמה.

וכך כאשר מתרחשת זליגת חשמל/קצר, במקום שהחשמל יעבור דרך גופו של אדם הנוגע במכשיר, שהתנגדותו גבוהה יותר, "בוחר" החשמל לעבור דרך קו הארקה, מכיוון שהתנגדותו נמוכה יותר, ישירות לאדמה, ונמנעת התחשמלות.

הארקה תקינה הינה איפוא "שומר סף" חשוב מאוד מפני התחשמלות, אך ישנו "שומר סף" נוסף, בלתו אין, החשוב מאוד להגנת חיי אדם מפני התחשמלות, והוא מפסק זרם הפחת, המכונה בעגה המקצועית ובחוקי החשמל, הרלבנטיים לדיונו, מפסק זרם דלף - כשמו, הוא מגן מפני דליפת מתח למערכת החשמל.

מפסק הפחת - מפסק הפחת המותקן בלוח החשמל הדירתי, מבוסס על עקרון חשמלי פשוט - זרם הנכנס דרך "הפלוס", שווה לזרם היוצא דרך "המינוס". מפסק הפחת מודד איפוא, את הפרש הזרם, בין זה המגיע אליו ישירות מרשת החשמל, לבין הזרם החוזר אליו. כאשר הוא "מזהה" הפרש, הוא "קופץ", ומנתק את הזנת החשמל לדירה. וכך, בדוגמה שנתנו קודם לכן, מקום בו אדם נוגע בקומקום המתכת, מפסק הפחת "מזהה" את הפרשי המתח, "קופץ", ומציל את חייו. יצוין, כי המפסק אינו מונע לחלוטין את ההתחשמלות, אבל מקצר אותה, לאלפיות השנייה, מנתק את הזרם, כך שנמנעת פגיעה בנפש.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

מצוידים בתובנות אלה ניגש לבחון את חומר הראיות על מנת לעמוד על אופן התרחשות האסון.

ב) האירוע על כל חלקיו -

הזירה, תשתית החשמל, התייחסות הנאשם לתקלות החשמל לפני ואחרי האסון, מעורבות הנאשם, מנגנון ההמתה והתוצאה הקטלנית

זירת אירוע האסון –

מחומר הראיות עולה כי הנאשם 1 פועל בשם סבו הקשיש בן ה- 97 עובר לאסון, הבעלים הרשום של הדירה ודירות אחרות, בטירת הכרמל, ומשכיר אותן לדיירים שונים. הדירה הנדונה הינה דירת מגורים ישנה, בת 3 חדרים, חדרי שירות, מחסן וחניה, הממוקמת ברח' ביאליק 28 בטירת הכרמל, וממוקמת בקומה ג' בצד הדרום מערבי של הבניין. הדירה הושכרה ברבות השנים לדיירים שונים, בין היתר, גם לדיירת הקודמת עדת התביעה, מעיין, שהתגוררה בה טרם האסון כשנה וחודשיים.

תשתית החשמל –

הדירה מוזנת מרשת החשמל באמצעות ארון חשמל הממוקם בקומה, כאשר בכל קומה מותקנים ארונות חשמל לכל דירה. לוח החשמל של הדירה הוא חד פאזי, הוא ממוקם מחוץ לדירה.

יצוין, כי כל מערכת החשמל הוחלפה על ידי חשמלאי מטעם הנאשם 1 בעת שביקר במקום מר סלוצקי, מומחה מטעם משפ' המנוחה (ת/54), ביום 22.10.17 כחודשיים לאחר האסון. סלוצקי ערך שחזור של לוח החשמל עם החשמלאי ששון זמיר (עד תביעה) שהחליף את המערכת.

מהשחזור עולה כי הלוח כלל: מפסק חד פאזי ראשי אוטומטי זעיר (מא"ז); מקום להתקנת מפסק פחת (מפסק זרם דלף ראשי בעגה המקצועית); מפסקים אוטומטים זעירים נוספים (ראה ס' 8 לחוו"ד סלוצקי – ת/54).

מערכת ההארקה בבניין, הייתה מבוססת על חיבור לצנרת המים הציבורית, בהיותה עשויה ממתכת, ומוטמנת בקרקע. צנרת זו הוחלפה ברבות השנים בצנרת פלסטיק, התוצאה היא שלדירה הנדונה, אין הארקה. עם זאת, חלק מהשכנים ביצעו הארקה פרטנית, הארקה יסוד.

מערכת החיווט הפנימית של רשת החשמל בדירה, הייתה ישנה ולקויה, כפי שניווכח בהמשך הדברים.

תקלות החשמל בדירה עובר לאסון -

מבט על תמונות מזירת האירוע, המשקפים את מצב הדירה, מלמדים, כי מדובר בדירה ישנה מאוד, חוטי חשמל עוברים על גבי הקיר, במקומות מסוימים, וחוטי החשמל חשופים (ראו תצלום מס' 20 בדו"ח המז"פ – ת/50). יצוין, כי מומחה ההגנה, המהנדס מר רש, והסניגור עצמו מדגישים, כי מדובר בדירה ישנה, בבואם לתרץ את התקלות שהתרחשו בה.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

מערכת החשמל ידעה ליקויים מסכני חיים, אשר היו אמורים להדליק אצל הנאשם נורה אדומה לבדיקה יסודית של מערכת החשמל.

נסקור את האירועים לפני האסון ואת התייחסות הנאשם לכך, ולאחר מכן, את התייחסותו בדיעבד לתקלות ולהתנהלותו שלו.

לפני האסון -

מים מעקצצים במקלחת - הדיירת הקודמת, מעיין, מסרה בחקירתה במשטרה, שחשה במקלחת "זרם חשמל קל". היא העידה, כי כ- 3-4 חודשים לאחר תחילת השכירות, שהחלה במאי 2016, היא התלוננה בפני הנאשם 1 על עקצוצים במי המקלחת שנמשכו כל שהותה בדירה, לסירוגין. לדבריה, לא רק היא הרגישה, גם ביתה הקטנה חשה זאת, ולא היה מדובר בעניין רגעי, אלא לאורך זמן (פרוט' עמ' 14 שורות 11-12, ש 22, ש 27-28; עמ' 15 שורות 8-15; ש 17-18; עמ' 19 ש 1-7).

מעיין הזמינה את הנאשם 1 אשר הגיע, טען שלא חש דבר, ומצא להחליף את הברז במקלחת. בחקירתה הנגדית התייחסה לכך ואמרה: **"החלפנו ברז בגלל שאמרנו שיש תחושה של חשמל... גם כשהחלפנו זה המשיך"** (עמ' 25 שורות 12-14; עמ' 26 שורות 1-3). ובהמשך הדברים, כאשר הדבר כמובן לא פתר את הבעיה, פתחו את הקרמיקה בחדר המקלחת, והחליפו צינורות, היא הבהירה, כי היא תמכה על כך, כי תלונתה הייתה של עקצוצים במים, והיא לא יודעת מדוע פתחו את הקרמיקה, ואם זה בכלל קשור. לשאלות הסניגור, התעקשה והבהירה נחרצות, כזכור לי היטב: **"אני הרגשתי עקצוצים בגוף מהמים בזמן שהתקלחתי"** (עמ' 27 שורות 5-7).

עשן מחיבורי המזגן - יציאת עשן משקע חוטי החשמל של המזגן, היה זה, לפי דברי מעיין, כ- 3, 4 חודשים לפני עזיבת הדירה (פרוט' עמ' 19 שורות 8-10). היא תיארה זאת ואמרה שכשעברה בסלון הבחינה בעשן יוצא מחוטי המזגן, המזגן קיצר, היא דיווחה לנאשם 1 אשר הביא את הנאשם 2 שתיקן זאת (עמ' 16 שורות 1-7).

הדוד מקצר - לקראת סוף שנת השכירות, היו תקלות חשמל עם הדוד, הוא קיצר. גם כאן קרא הנאשם 1 לנאשם 2 לתקן את התקלה (פרוט' עמ' 23 שורות 12-16).

לפני שעזב חשבה מעיין שגם המקרר מקצר כי הוא לא עבד (פרוט' עמ' 24 שורות 24-25), מאוחר יותר כשדני יכנס לדירה יתברר כי קפיצת החשמל לא נבעה ממקרר מקצר.

מעיין שכרה את הדירה במאי 2016, לשנה וחודשיים, והייתה אמורה לעזוב את הדירה ב- 1.8.17 אבל הקדימה ועזבה ב- 27.7.17 כאשר לדבריה, עזבה מוקדם יותר, בשל ליל שימורים שחוותה עם קפיצות חשמל (פרוט' עמ' 10-11 שורות 10-11).

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

החשש אותו תיארה, היה ניכר, כעולה מעיון בתכתובות הארוכות שניהלה עם הנאשם באותו לילה בוואטסאפ. עם זאת, בהמשך עדותה בבית המשפט, מסרה, לצד החשש האמור, כי תכננה לעבור וארזה את חפציה כי היא הייתה צריכה מטבח גדול יותר (פרוט' עמ' 22 שורות 22-25).

ההתרשמות של בית המשפט הייתה, כי מעיין אכן הפגינה חשש כן ואמיתי באותו לילה, בשל תקלות החשמל, לצד תכנון מראש של מעבר, לאור צרכיה. התכנון לא שולל, לעמדתו, את תחושת הפחד הכנה שהפגינה, עליה חזרה שוב ושוב באותו לילה, זמן רב לפני המשפט, כפי שנראה להלן.

לא היה מדובר בתקלות שגרתיות במערכת החשמל, כנטען על ידי ההגנה, אלא בדירה שטמנה בחובה, סכנת מוות לדיירים.

ביטוי מובהק לכך, כמו גם, להזנחה הפושעת של מערכת החשמל בדירה, וליחסו המזלזל של הנאשם 1 למצב זה, נמצא בשיג ושיח, שניהלו הוא ומעיין, ימים ספורים טרם האסון, באותו לילה, בו החשמל לא הפסיק לקפוץ, דבר אשר כאמור, הטיל אימה על הדיירת מעיין. נביא להלן את השתלשלות העניינים המשקפת זאת.

ביום 27.7.17 הלכה מעיין לישון עם ביתה הקטנה בת ה-10, פתאום החשמל קפץ, בשעה 00:17 היא פנתה לנאשם 1, **"אתה ער?"**, היא שאלה, הוא השיב לה בחיוב, והוסיף **"נפלה התקרה ? פרצה שריפה ? התחשמלת ?"** תוך שצירף לכך אימוג'ים מתפקעים מצחוק; מעיין משיבה לו **"יאללה נדב החשמל קופץ כל 5 דקות לא יודעת מה לעשות"**. הנאשם 1 ממשיך להתבדח איתה ושולח שוב אימוג'ים צוחקים ומוסיף **"מתנת פרידה"** לצד אימוג'ים צוחקים; מעיין ממשיכה ומתלוננת וניכר חששה: **"כבר הרמתי את החרא הזה 6 פעמים. שלא ישרף לי פה משהו"**.

מכאן ממשיך ומתפתח השיח במסגרתו מנחה אותה הנאשם להוריד ולהרים את מפסקי החשמל הראשיים (פרוט' עמ' 16 ש 33).

מעיין חוששת ומתקשרת לחב' החשמל, הנאשם 1 אומר לה, בין היתר, **"לא יעזור יגידו להביא חשמלאי"**, מעיין משיבה לו שהוציאה את כל מכשירי החשמל, והנאשם מבקש ממנה **"קיצר, תורידו את כל המתגים ותעלי רק את המפסק הראשי... ואז עלי אחד אחד עד שיקפוץ"**. מעיין פועלת לפי מה שמדריך אותה הנאשם 1, אבל מוסיפה ואומרת לנאשם 1: **"כלום לא קופץ... רק הראשי כל הזמן קופץ"**. היא מצלמת לבקשת הנאשם 1 את לוח החשמל.

וכך נמשך אותו לילה של מעיין, הנאשם 1 הדריך אותה מה לנתק, מה להוריד ומה להרים, ומעיין פעלה לפי הדרכתו, אך מפסק הפחת **"קפץ"** שוב ושוב וניתק את החשמל בדירה. מעיין הייתה מתוסכלת מהמצב, ואילו הנאשם התבדח, וכתב לה **"סרט אימה הבית הזה"**. היא ציינה בפניו כי היא פוחדת: **"אני מפחדת שלא יהיו לי פה זעים חה חי חי"**, והבהירה לו שיש לה ילדה קטנה בבית ואומרת לו **"תעשה משהו"** (ראו דבריה גם בעדותה, בפרוט' עמ' 18 שורות 30-33).

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

באחת בלילה, לאחר שניתקה את כל הבית, ופעלה לפי הדרכת הנאשם, וניסתה שוב ושוב, לקראת סיום השיחה בין השניים, היא דיווחה לנאשם 1 כי שוב קפץ החשמל: **"זה לא הגיוני כבר, הכל בחוץ, רק 2 מתגים למעלה..."**

הנאשם 1 השיב לה: **"אני לא יביא עכשיו את יחיא מסכן (הנאשם 2 – ש.ב.) גם ככה עוד שעה הוא קם"** (כי הנאשם 2 עובד כנהג משאית אשפה בעירייה – הדגשה והערה שלי – ש.ב.).

הנאשם 1 הגיע למסקנה, כי אחד המקררים מקצר: **"סיכוי טוב שזה אחד המקררים בעצם"**, אך בהמשך, לאחר ניסוי וטעיה של הרמת המתגים, מציין הנאשם 1: **"הבנתי אז המקרר בסדר, החשמל בבית דפוק"** (ראו ת/30א; ת/32).

יצוין, כי זו לא אמירה סתמית מצד הנאשם, הוא הבין היטב כי המערכת תקולה ולכן התבטא כך (ראו השיח שניהל עם מעיין במסרונים ת/32א בעמ' 23; ובת/30א בעמ' 5 שורות 33-31 שם הוא מאשר, כי **"הבית מקולל"** נוכח כמות התקלות שיש בדירה הזו לעומת כל הדירות האחרות שברשותו ואומר שהדירה הזו **"בכמות התקלות הוא לוקח אותנו בהליכה"**).

בסופו של דבר, כאמור, עזבה מעיין את הדירה, לטובת דירה אחרת.

לאחר האסון -

בשיחה נוספת שנערכה בין השניים, לאחר שכבר התרחש האסון, עולה בבירור מודעתו של הנאשם 1 למצבה הגרוע של מערכת החשמל בדירה, אותה כינה **"דפוקה"**. הנני מפנה לשיחה מיום 22/8/2017 (מונה 00:00:02.330 – ראו התמלול ת/30א).

בהמשך השיחה ניכר כי הנאשם 1 מכה על חטא, הוא פותח ואומר למעיין:

"איזה פאשלה" ומעיין שואלת אותו **"מה היה שם"**, והוא מספר לה, כיצד השכיר את הדירה לדני (בעלה של המנוחה), והוא הנאשם 1, אמר לו, כי יביא טכנאי מקרר, ודני אמר לו **"תשמע זה לא המקרר שלי, הוא בחוץ וזה קופץ..."**, וכיצד דני בדק וחשב שזה המזגן, ומוסיף (עמ' 2 שורות 14 – 30):

"התקשר יום אחרי זה, זה לא המזגן, החזרנו את המקרר, הוצאנו את המזגן, זה המקרר. פתאום משהו פה דפוק... הבאתי את יחיא (הנאשם 2 – ש.ב.), הוא בדק, אמר לי זה הפחת... אמר תקנה את החלק, באותו יום קניתי, הבאתי לדני הדייר, הבאתי לו גם בקבוק יין מתנה לחתונה, אמרתי לו דבר עם יחיא שיבוא ויתקן לך את הפחת... הוא קבע איתו לרביעי הזה, את מבינה? על יומיים... הוא היה מתקין לו את זה... וגם הדוד כנראה קיצר וזה מזל ש... (משפט לא ברור), כאילו אלוהים רצה... להוריד אותם מהאדמה, זה גם הדוד מקצר גם, כנראה (מילה לא ברורה) שם דפוקה..."

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

אציין כי הקלטות אלו הן מהטלפון של הנאשם 1 אשר הקליט את השיחות.

אלה דברים ספונטניים שהנאשם 1 אומר למעיין איתה הוא מיווד, כשהוא מדבר איתה בפתיחות וכנות, אחרי האסון, חולק איתה את אשר בליבו, כעולה מעיון בדברים המוחלפים בין השניים ומהקשבה לטון השיחה.

ברור למדי מהדברים הספונטניים שהוא אומר לה, שידע והבין היטב, שמערכת החשמל בדירה לקויה, במיוחד לאור העובדה שמס' ימים קודם לכן, מעיין עצמה התלוננה בפניו, כל הלילה, על מערכת החשמל, ולא בכדי חוזר הנאשם 1 שוב ושוב, ומכנה את המערכת "דפוקה", לאחר שמנה גם את הדוד כמכשיר שכנראה לא היה תקין.

ודוק, בהקשר דברים זה, אין אני קובע כי הדוד או המקרר או המזגן היו גורמי הכשל, אינני נאחז בדברי הנאשם 1 כמבססים זאת. זהו עניין מקצועי עובדתי שאדרש אליו בהמשך, כל הדגש כאן, הוא לבחון את התנהלותו של הנאשם 1, לכך שבדירה שהשכיר לזוג הצעיר, היו ליקויים מסכני חיים במערכת החשמל, כשהוא ידע על כך לאורך זמן.

ביסוס נוסף לקיומן של תקלות מסכנות חיים, ולקיומה של זליגת חשמל לצנרת המים בדירה, אשר הייתה צריכה לגרום לנאשם 1 להזעיק חשמלאי מוסמך לבדוק זאת לאלתר, יש בדברים שמטיחה בו מעיין בהמשך אותה שיחה.

מעיין מזכירה לנאשם 1 כיצד אמרה לו, כבר בתחילת השכירות (מאי 2016), שהיא מתחשמת מהמים במקלחת (עמ' 2 למטה ובעמ' 3 – ההפניה כאן ובהמשך, היא מתמלול השיחה - ת/30א, אלא אם נאמר אחרת):

**"מעיין: אתה זוכר...אתה זוכר שהייתי אומרת לך שאני מתחשמת מהמים ?
נדב: מתי אמרתי לי את זה ? יחיא אמר לי את זה גם, לא זכרתי...עברתי...נשבע
לך אתמול שעתיים, ישבתי על הוואטסאפ, כל המלל...כל ההודעות המוקלטות
שלך, לא מצאתי את זה, אמרתי מה אני הוזה ?
מעיין: לא בוואטסאפ, דיברתי איתך בטלפון, אמרתי לך, ממש בהתחלה, אמרתי
לך.
הנאשם: לא..
מעיין: אני מרגישה זרם מהברז".**

הנאשם 1 טען בפניה שהוא לא זוכר דבר כזה, ומעיין ממשיכה ומזכירה לו:

**"תקשיב אני זוכרת שאני אמרתי לך... החלפת לי בדיוק הגיע מסין ברז שהזמנת
מהאינטרנט, לא יודעת...אמרתי לך הוא מחשמל אותי, יש לי זרמים של חשמל,
אני מרגישה שאני מתחשמת.."**

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

הנאשם 1 משיב לה בהמשך :

**"לא זכרתי... ואם אמרתי משהו כזה, היית צריכה לחפור לי על זה מיליון פעם...
אני עשר דירות משכיר אני לא רובוט".**

גם בהמשך השיחה, לאחר שהשניים מדברים כיצד הנאשם 2 ביצע מעקף של מפסק הפחת, ודיווח על כך לנאשם 1 והדבר הוביל לתוצאה הקטלנית, חוזרת מעיין שבה ומזכירה לו, כיצד חשה עקצוץ מהמים במקלחת :

**"היה עוקץ אותי כן הייתי מרגישה צביטות מהמים ושהייתי נוגעת
בברז...הייתי איתך בטלפון וגם באת ופתחת את הברז ולא הרגשת כלום זה היה
לסירוגין כל הזמן...וכשהיה לי פצעים כאלה בידים אז היה כואב לי שהמים
היו נוגעים בי"** (עמ' 11 שורות 15-24).

תחושת העקצוץ במי המקלחת, עלתה עוד בתחילת השכירות של מעיין, כפי שהיא עצמה ציינה בפני הנאשם 1 **"ממש בהתחלה אמרתי לך"** (עמ' 3 שורה 1-2 לתמלול ת/30א). הנאשם 1 הרחיק עצמו וטען כי הוא לא זוכר דבר כזה.

כאמור, השיחה ספונטנית, השניים מיודדים, מדברים בפתיחות, כעולה מעיון בשיחותיהם הארוכות, לכן, אין למעיין כל אינטרס לבדות מליבה דברים שלא היו. זאת ועוד, העקצוץ במי המקלחת שחשה מעיין, מתיישב עם האסון הנורא, בה התחשמלה המנוחה במקלחת.

כפי צוין לעיל, מעיין חזרה והדגישה זאת, גם בעדותה בבית המשפט, ולכל אורך חקירתה הנגדית הצולבת, הבהירה נחרצות כי חשה זרם חשמל ועקצוצים במים.

השכרת הדירה לדני -

מעיין עזבה ב- 27.7.17 מס' ימים טרם סיום החוזה שלה. היא מודיעה לדני שהמקרה מקצר ושידבר עם הנאשם 1. סמוך לאחר שעזבה, ביום 7.8.17, הושכרה הדירה לדני – ראו חוזה שכירות ת/36. עם מעברו, נתקל גם דני בקפיצות מפסק הפחת וניתוק החשמל בדירה.

הנאשם 1 לא פונה בעצמו לחשמלאי אלא נותן לדני את מס' הטלפון של הנאשם 2 כאיש התחזוקה והחשמלאי שלו. דני מזמין את הנאשם 2, זה מגיע מחזק לדבריו חוטים בארון חשמל ולדבריו פתר את קפיצת החשמל, ואכן החשמל לא קפץ עד ליום שישי באותו שבוע.

בערב שישי הבחין דני שהמזגן לא עובד ושהפחת קפץ, הוא המתין למוצ"ש והרים את הפחת.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

ביום 15.8.17 התחתנו דני והמנוחה, וביום 16.8.17 נכנסה המנוחה לגור איתו בדירה ובאותו יום שוב קפץ הפחת ללא הפסקה וניתק את החשמל.

ביום 17.8.17 בעוד בני הזוג בטיול, הגיע הנאשם 2 לתקן את תקלת החשמל, כשאבי המנוחה מר אורי לוי נוכח איתו.

לאחר שבדק מכשירי חשמל, אבחן הנאשם 2 את מפסק הפחת כגורם התקלות, הוא נטרל ועקף אותו, כך שחיבר את הדירה לזרם חי, ללא כל הגנת מפסק הפחת על משתמשי הדירה, ומבלי לנתק את אספקת החשמל לדירה. אבי המנוחה שאל אותו אם זה בסדר לחיות בדירה ללא הפחת והנאשם 2 השיב בחיוב.

וכך הדירה הייתה ללא הגנת מפסק הפחת, כשחשמל חי זורם בתשתיותיה, ללא "שומרי סף" שיגנו על חיי אדם, במשך כחמישה ימים.

יודגש, כי הנאשם 2 דווח לנאשם 1 על האבחנה ועל ניתוק הפחת ועקיפתו.

אף אחד מהשניים לא הזהיר את דני והמנוחה מפני השימוש בדירה בהעדר מפסק פחת פעיל.

לדברי דני, ביום האסון, בשעות אחר הצהריים, הנאשם 1 מסר לו כי רכש את הפחת ויש לתאם עם הנאשם 2. הוא שוחח עם האחרון, ומכיוון שהמועדים הלא הסתדרו, תיאמו השניים את התקנת הפחת ליום רביעי של אותו שבוע. כאשר שוב יש להדגיש, איש מהנאשמים לא מעמיד את דני על סכנת החיים שיש בשימוש בדירה ללא פחת.

ביום האסון בערב, סמוך לשעה 18:00, דני פנה להתקלח, הוא סיפר כי יצא מהבית לקניות ולתפילה. באותו ערב היו אמור הזוג לקיים "שבע ברכות" בדירה לרגל הנישואין.

בעודו בסידורים, סמוך לשעה 19:00 התקשרה אליו אם המנוחה, שסיפרה לו כי היא עומדת מחוץ לדלת לאחר שדפקה עליה ואין מענה. דני חשב שאשתו לא שומעת כי היא במקלחת, אך דאג. הוא חזר לדירה, פגש שם את חמותו, ניסה אף הוא לפתוח את הדלת, ומשלא צלח הדבר, נכנס דרך השכן, שבר חלון, ונכנס לדירה.

הוא מצא את אשתו במקלחון עירומה, כשהיא אוחזת בידה את שפופרת המקלחון, יושבת. הוא ניבעת. הוא ניגש לדלת הכניסה, פתח לאימה של המנוחה, ירד למטה זעק לעזרה, הזעיק את כוחות ההצלה, והודרך על ידי מד"א כיצד לבצע פעולות החייאה בעודם בדרך. לדאבון הלב, ד"ר נעים מחרום, רופא מד"א שהגיע, הכריז על מותה של המנוחה בשעה 20:07.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

יצוין, כי חוקר הזירה, רס"ב אסף אופיר, שהגיע בסמוך לאחר האסון לדירה, בדק ומצא, כי כל המפסקים היו במצב של הזרמת חשמל, וגם כשהורידו את הפחת, המשיך החשמל לזרום ללא הפרעה, ורס"ב אופיר אף ציין, כי הדוד היה דולק וטלפון היה בטעינה (ראו דוח שערך ת/50 וכן עדותו פרוט' בעמ' 20).

בגרסתו של דני תומכים הקלטות שיחות בינו לבין הנאשם 2 שתומללו – ת/14; תמלול התכתבויות ושיח עם הנאשם 1 – ת/26, הקלטות שיחות עם הנאשם 1; הודעות ועדות הורי המנוחה במשטרה ובבית המשפט בהתאמה.

לסיכום, עובר להשכרת הדירה לדני, ובעצם לזוג הצעיר, מערכת החשמל בדירה, הייתה תקולה ולא תקינה, דבר שגרם להקפצת מפסק הפחת שוב ושוב, היא היוותה סיכון למשתמשים בה. סכנה זו הייתה אימננטית ומוחשית במיוחד במקלחת, שם "נרשמו" תלונות על עקצוצים במים, עוד כשהדיירת הקודמת, מעיין החלה לשכור את הדירה, זמן רב לפני הגעת הזוג הצעיר לדירה.

הנאשם 1 היה מודע לכך, ולא נקף אצבע, חשוב מכך, חרף תלונותיה של מעיין, לכל אורך השכירות, בעיקר בשל העקצוצים במים, הנאשם 1, לא יזם בדיקה מקצועית ויסודית, באמצעות חשמלאי מוסמך. היה זאת רק לאחר האסון, שאז ידע לשכור חשמלאי מקצועי ומוסמך, והאחרון החליף את כל החיווט בדירה (ראה חוו"ד של סלוצקי, הביקור במקום במעמד החשמלאי זמיר ששון). גם כאשר דני שכר את הדירה, והתלונן כמו מעיין על תקלות, מיד עם קבלתה, לא ניזעק הנאשם 1 לבצע בדיקה יסודית של מערכת החשמל, וחמור מכך, הוא נתן ידו לניתוק הדירה, ממפסק הפחת, במשך מס' ימים, תוך העמדת דני ואשתו בסכנת חיים, סכנה שהתממשה לדאבון הלב.

יומן האירועים –

למען הסדר, נסכם להלן את סדר האירועים:
מאי 2016 - מעיין שכרה את הדירה ושהתה בה שנה וחודשיים.
אוגוסט-ספטמבר 2016 - מעיין התלונה על חשמל במים, עקצוצים, תלונות שנמשכו לדבריה כל אורך שהותה בדירה.
אפריל-מאי 2017 - לקראת סוף שנת השכירות תלונה על קצר בדוד.
מאי 2017 - יציאת עשן מחיבורי החשמל המזגן.
יולי 2017 - סמוך לעזיבה תלונה על מקרר מקצר.
21.7.2017 - בשעה 22:00 לערך, קופץ המפסק פחת ומנתק את החשמל, מעיין מתפעלת עם הנאשם 1 את תקלות החשמל עד 01:00 לערך.
27.7.2017 - מעיין עוזבת את הדירה.
7.8.17 - דני שוכר את הדירה. עם הכניסה הוא מתלונן על תקלות החשמל.
הנאשם 2 מגיע לאחר המועד הנ"ל ומחזק חוטי חשמל בארון חשמל.
15.8.17 - דני והמנוחה מתחתנים.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

16.8.17 - המנוחה עוברת להתגורר בדירה. באותו יום שוב קופץ הפחת ומנתק את החשמל.
17.8.2017 - מגיע הנאשם 2 לתקן תקלה, מאבחן את הפחת כגורם התקלות, מנטרל ועוקף אותו, ומדווח לנאשם 1.
הנאשם 2 לא רק שלא מזהיר את אביה של המנוחה שנוכח בתיקון, הוא מאשר לו שהכל בסדר; הנאשם 1 שמעודכן בנטרול הפחת בדירה, לא מזהיר את דני והמנוחה, מפני הסכנה שבשימוש בדירה ללא מפסק הפחת.
18.8.2017 - הנאשם 2 מדווח לדני כי מפסק הפחת לא תקין והוא ניתק אותו ויחליף לחדש, באותו יום הנאשם 1 קונה מפסק פחת.
21.8.17 - יום האסון. יום שני. הנאשם 1 מסר לדני את המפסק החדש ואומר לו לתאם עם הנאשם 2 התקנה; דני מתאם איתו ליום רביעי 23.8.17;
סמוך לשעה 19:00 ב- 21.8.17 ניגשת המנוחה להתקלח אוחזת בשפופרת המקלחת ומתחשמלת למוות.

האם הנאשם 1 ידע את חשיבות מפסק הפחת ושהוא מנוטרל בלוח החשמל -

הנאשם לא העיד להגנתו, ובחקירה במשטרה הציג עצמו כמי שאינו מבין בחשמל, ולא מודע לחשיבותו של מפסק פחת, טען ששכר חשמלאי לטיפול בתקלה, והטיל את מלוא האחריות על הנאשם 2.

בפתיח לדיון זה, הסביר בית המשפט, על יסוד חומר הראיות, מהי חשיבותה של הארקה במערכת חשמל ביתית, ומהי חשיבותו של מפסק הפחת, ומדוע האחרון הוא "שומר סף" מציל חיים.

חומר הראיות מלמד, כי הנאשם 1 ידע זאת היטב, הוא היה ער לסכנת החיים שיש בהעדרו של המפסק שנוטרל לטובת החלפתו בחדש, כעולה מהדברים שלהלן.

הנאשם למד במסגרת לימודיו בטכניון, בין היתר, חשמל והוא אף הסביר לחוקר במשטרה מושגי יסוד בחשמל, כעולה מעיון בהודעתו.

כמו כן, בהמשך לשיחת הנאשם 1 עם מעיין לאחר האסון (ת/30א בעמ' 3 שורות 25-30), הוא הסביר לה את חשיבות מפסק הפחת.

הנאשם 1 חוזר ומבהיר לה, שלא היה מפסק פחת, שיעצור את זרימת החשמל בגופה של המנוחה, בעת שהתחשמלה:

"אני אגיד... אם היה פחת היא הייתה מקבלת זף, אבל תוך זמן מאוד קצר זה מפסיק, ואז היא הייתה נופלת וקמה... בגלל שאין פחת זה לא מפסיק, פחת מזהה את ההתחשמלות שזה (מילה לא ברורה) נגיד, ומיד מקפיץ את החשמל, וגם למעלה לא היה כנראה... כנראה, אני לא חשמל, אני לא יודע... כנראה שלא היה ארכה (צ"ל - הארקה - ש.ב), שזה גם לא עשה לה את הדוד (מילה לא ברורה) של שני דברים..."

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

הנאשם 1 צדק לחלוטין, והפגין בקיאות, אני חוזר ומפנה את הקורא להסבר הקצר בפתיח לפרק זה, המסביר מהי הארקה ומהו חשיבותו של מפסק הפחת.

אכן, אם היה מפסק פחת כשהמנוחה התקלחה, הוא היה "קופץ" ומנתק את החשמל, ומגן על חייה, בדיוק כמו שהוא "קפץ" למעיין, באותו לילה ששוחחה עם הנאשם 1, כל פעם שהפעילה מכשיר חשמלי בבית. מפסק הפחת "קפץ", והגן עליה, מפני התחשמלות.

בהמשך הנאשם 1 מספר למעיין על המעקף שעשה הנאשם 2, כשהוא, הנאשם 1, מודע לכך, בזמן אמת, שאין בדירה מפסק פחת !

"...הוא עשה שם איזה (מילה לא ברורה) הבנתי...קיצור לא היה להם פחת כמה ימים" (עמ' 4 לתמלול שורות 34-33).

בהמשך כשהוא מדבר איתה על הנאשם 2 שלהערכתו יעמוד לדין על גרימת מוות ברשלנות וצפוי לעונש מאסר הוא אמר לה :

"נדב: תראי אבל יש פה נסיבות מקלות שהוא לא עשה איזה פתרון קבוע. הוא חיכה יומיים שאני אביא לו (את מפסק הפחת – ש.ב.) ... הבאתי לו כבר, פשוט דני קבע איתו לרביעי בגלל כל הטררם של החתונה...הוא לא הבין כמה זה דחוף... גם אני לא הבנתי. מעיין: כן, אבל אתה מבין שאם היית מביא חשמלאי מוסמך הוא היה מביא את זה במקום ומסדר במקום. נדב: נכון...סיכוי טוב..." (עמ' 10 שורות 10-1).

בהמשך השיחה הוא שב ומאשר שקיבל דיווח מהנאשם 2 שהדירה ללא פחת באותם יומיים קריטיים :

"הוא (הנאשם 2 – ש.ב.) אמר לי תשמע, עשיתי להם בינתיים מעקף, נחכה כמה ימים נראה אם זה קופץ, נראה אם זה זה... בינתיים תביא לי את הפחת ונתקין. טוב אמרתי הוא יודע מה הוא עושה, לא יודע..." (עמ' 11 שורות 4-1 לתמלול ת/30א).

בהקשר זה אני מבקש להפנות במיוחד לדבריו של הנאשם 1, שם בשורות 24-26 :

"הוא קבע איתו ליום רביעי הזה, את מבינה על יומיים, הוא היה מתקין לו את זה...וגם הדוד קיצר..."

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

הנאשם אומר למעיין "את מבינה על יומיים", כי הוא ער היטב לכך, ש"החשמלאי" שלו, עקף את הפחת, ויצר חיבור ישיר של זרם החשמל לדירה, ללא מפסק פחת, עד שהוא יביא לו פחת חדש להחלפה, והוא והנאשם 2 "לקחו" להם את הזמן, ובדיוק באותם יומיים, התרחש האסון. לכן, הוא אומר כי דני קבע עם "החשמלאי" של הנאשם 1 ליום רביעי, ודווקא ביומיים שהדירה הייתה מנוטרלת ממפסק הפחת אירע האסון.

הנאשם 1 ידע היטב כי עדותה של מעיין קרדינלית לאחריותו. הוא הבין, כי היא התלוננה מזמן, על מי המקלחת "העוקצניים", דבר אשר יותר מרימוז, על בעיות חשמליות שהוא לא טיפל בה כיאות, הוא ידע היטב שהיא קושרת אותו לנאשם 2 אשר היה ועבד כנהג משאית זבל בעירייה, ועבודות התחזוקה היו עיסוק צדדי.

לכן, כאשר שוחח איתה, עמד על גישה, וכשהיא הבהירה לו, שלו היה לוקח מקצוען, כל זה לא היה קורה, אמר לה לקראת סוף השיחה: **"תראי היא כבר מתה לא כדאי שתם לדפוק אחרים...אני גם יש לי על המצפון אני לא יודע לא יודע באמת, אם הייתי מביא מקצוען ספץ, הוא לא היה עושה את זה..."** (עמ' 21 שורות 27-30 ; ראו הקלטת הדברים ת/30 והתמלול ת/30א עמ' 14 שורה 17).

הנאשם אמנם אמר למעיין, בהמשך הדברים, "תגידי מה שאת חושבת" במטרה, אך לעמדת החוקר המשטרתי, דבריו גבלו, בשיבוש חקירה, כי הרמז העולה מהם למעיין, ברור, ולא בכדי הוא נחקר על כך תחת אזהרה.

אך חשוב לזכור, כי הנאשם אינו עומד על כך לדון, והחשוב מכאן לנדוננו, הוא, שהנאשם 1 הבין, הבן היטב, את אחריותו ואת מחדלו, כשלקח את הנאשם 2 לטפל בתקלה, אשר הותיר את הדירה, מס' ימים, מחוברת לאספקת חשמל, ללא הגנת מפסק הפחת, בידעה ובאישור שלו.

מן המקובץ עולה, כי הנאשם 1 ידע היטב, כי "החשמלאי" שלו, עקף את מפסק הפחת, על דעתו ובהסכמתו, מבלי שהוא הנאשם 1 מוחה על כך ופועל להסרת הסיכון. הוא הבין שאילו היה מפסק הפחת מחובר, הייתה נמנעת ההתחשמלות, כי המפסק היה קופץ ומנתק את החשמל. הוא ידע שהדירה מאוכלסת בבני הזוג, ללא מפסק פחת, מס' ימים, והפגין אדישות או עצימת עיניים מפני סכנת החיים שיש בכך, לה הוא היה כאמור ער. בהקשר זה חשוב להדגיש, כי ברשלנות עסקינה, ולא בהוכחת מודעות או כוונה, לכן, אין צורך להוכיח כי הנאשם 1 היה מודע להעדרו של מפסק פחת/ניטרול מהלוח. די בכך שהנאשם התרשל, והעמיד לרשות דייריו דירה לא בטוחה, בעלת פוטנציאל מסכן חיים, תוך הוכחת הנזק הישיר כתוצאה ממחדליו, שהוביל למותה של המנוחה, כדי להטיל עליו אחריות.

אולם, חומר הראיות מלמד, כי לא רק ברשלנותו מדובר, כי אם בעצימת עיניים, ואפילו במודעות מפורשת, כעולה מדבריו המפורשים של הנאשם 1, לכך שמפסק הפחת נוטרל באותם מס' ימים קריטיים, בהם התרחש האסון, תוך סטייה ניכרת מסטנדרט ההתנהגות של כל אדם סביר, דבר המעצים את דרגת רשלנותו.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

האם הנאשם 1 ידע או צריך היה לדעת שהנאשם 2 אינו חשמלאי מוסמך:

חומר הראיות מלמד על כך שהנאשם 1 הכיר היטב את הנאשם 2 וידע או צריך היה לדעת שאין הוא חשמלאי מוסמך, הוא לא טרח לבדוק אם הנאשם 2 חשמלאי מוסמך, ולמצער עצם את עיניו מפני עובדה זו, וזאת על אף חוסר המקצועיות המובהק שהפגין הנאשם 2 במהלך האירוע, הכל כמפורט להלן.

הנאשם 1 לא חולק על כך כי הנאשם 2 שימש כאיש תחזוקה שלו. הוא מסר בחקירתו כי שאל את מעיין אם היא מכירה חשמלאי זול ואמין, והיא המליצה לו על הנאשם 2 שביצע עבור אביה תיקוני חשמל שונים (ת/7 שורות 33-30).

עוד טען, כי הוא מסר לו מידי פעם ביצוע עבודות חשמל שונות בדירותיו. הנאשם 2 אישר בחקירתו, כי שימש איש תחזוקה של הנאשם 1 ומדי פעם תיקן בעיות חשמל אצל דיירי הנאשם 1.

הנאשם 1 לא בדק אם הנאשם 2 הוא חשמלאי מוסמך, הוא הודה בחקירתו, כי התרשל בכך, שלא דרש מהנאשם 2 שיציג לו תעודה או רישיון חשמלאי, ויתכן שבכך יכול היה למנוע את מות המנוחה, נביא את הדברים כלשונם:

**"אתה מבין שבכך שלא ביקשת/דרשת מיחיא (הנאשם 2 – ש.ב) שיציג לך תעודה, רשיון, אסמכתא להיותו בעל מקצוע חשמלאי, אתה התרשלת, וייתכן ויכולת למנוע את מות המנוחה, תגובתך.
הנאשם: נכון" (ראו: ת/10 ש52-50).**

עם זאת, הנאשם הוסיף וציין, כי גם מעיין שהמליצה לו עליו לא בדקה, וכך גם אביה, אצלה ביצע לנאשם 2 עבודות חשמל, וכי **"הרוב המוחלט לא בודקים"** (שם, בשורות 55-54).

אכן, צודק הסניגור המלומד, בחוק אין חובה על אדם השוכר חשמלאי, לבדוק אם הוא מחזיק ברישיון חשמלאי מוסמך, כך גם אין חובה ביחס לכל מיני בעלי מקצוע. אך הפרת חובה זו, אינה עומדת, כשלעצמה, במוקד ענייננו כאן, אלא הצורך לוודא מסירת דירה בטוחה לשימוש בהתאם לדין הספציפי הנוהג בתחום החשמל. ולצד חובה זו, החובה הקונקרטית לוודא, כי בהינתן תקלות החשמל שנחשפו בדירה הישנה, כי הפקדת הטיפול בתקלות אלה, שיכולות לסכן חיי אדם, נמסר לבעל מקצוע מיומן ומקצועי, כפי שהיה עושה כל אדם מן היישוב. הנאשם התרשל בבחירת בעל המקצוע, "החשמלאי" שטיפל מטעמו, בתקלות החשמל בדירה (הנאשם 2), תוך סטייה ניכרת, מאמת המידה, בה היה פועל כל אדם סביר מן היישוב, בנסיבות האירוע.

הנאשם 1 ידע, או צריך היה לדעת, נוכח היכרותו הארוכה עם הנאשם 2 וידידותם הטובה, כי האחרון הינו נהג משאית בעירייה, שעובד מהצד, כ"כלבוייניק", וחשמלאי לעת מצוא, בעבורו.

הנאשם 2 עבד כנהג משאית אשפה בטירת הכרמל. כידוע, אלה מתחילים לעבוד לפנות בוקר. הנאשם הסתמס כל אותו ליל שימורים, עם מעיין, כשהחשמל "קפץ" כל הלילה.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

בין היתר, כתב לה, כי הוא לא יזעיק בשעה מאוחרת זו (אחת לפנות בוקר), את הנאשם 2, וממילא הוא עוד מעט קם לעבודה, רמז ברור לעבודתו של הנאשם 2. וכך באו לידי ביטוי הדברים:

"מעייין: זה לא הגיוני כבר, הכל בחוץ, רק 2 מתגים למעלה...."

הנאשם: אני לא יביא עכשיו את יחיא מסכן (הנאשם 2 – ש.ב.) גם ככה עוד שעה

הוא קם – רמז ברור לעבודתו של הנאשם 2 (ראו ת/30א).

זאת ועוד, הנאשם 1 הכיר את הנאשם 2 תקופה ארוכה, עבד איתו, הם היו מיוחדים מאוד. ביטוי לידידות עמוקה זו, נמצא לנו בהתבטאויות המגוונות של הנאשם 1 ביחס לנאשם 2, בפני מעיין.

כשקרה האסון, התבטא הנאשם 1 בשיחותיו עם מעיין, כי הוא ינסה לעזור לנאשם 2 "לצאת מזה", ואף ציין, כי שקל שלא למסור את שמו למשטרה, אך שמו כבר נמסר על ידי דני.

בהינתן היכרות וחברות זו, אשר הובילה את הנאשם 1 לרצות לגונן על הנאשם 2, קשה מאוד להלום, שהנאשם 1 לא ידע, כפי שידעו אחרים, כי הנאשם 2 עובד כנהג משאית אשפה בעירייה ואינו חשמלאי מוסמך.

הנאשם 1 נמנע מלעלות על דוכן העדים, ולהעיד להגנתו, כמו גם להתמודד, בין היתר, עם שאלה זו, עובדה זו, מעבר להשלכותיה המשפטיות, אומרת "דרשני", גם ביחס לשאלה זו.

ועוד, הנאשם 2 היה מוכר כנהג משאית אשפה, עובדה היא, כי הוא היה מוכר ככזה, גם על ידי בעל החנות שמכר לנאשם 1 את מפסק הפחת, שהאחרון הגיע אליו לרכוש.

כאשר הוא ניגש לטפל בתקלת החשמל בדירה מושא האסון, פגש בו אביה של המנוחה, מר אורי לוי, וגם הוא מיד זיהה אותו כנהג משאית אשפה.

לוי שאל אותו מיד, למעשיו במקום, והנאשם 2 הסביר לו, שהוא החשמלאי ואיש התחזוקה של הנאשם 1. לוי הטיח בנאשם 2: **"איך אתה חשמלאי ובכלל אתה נהג משאית"** והסביר בחקירה: **"אני מכיר אותו בתור נהג משאית זבל"** (הודעות לוי מיום 28/8/17 עמ' 1 שורות 15-18).

בתגובה הנאשם 2 השיב לו, כי הוא החליף בדירה את כל החשמל ומכיר הכל (שם, בשורות 19-20).

עוד יצוין, כי לוי מסר בחקירתו כי הנאשם 2 הגיע כשהוא לבוש סרבול העבודה המיוחד של נהגי משאיות האשפה של העירייה (שם, בשורה 62).

גם אם נניח בצד, את ההיכרות בין השניים, נתעלם ממנה לטובת הנאשם 1, ונניח כגרסתו, בחקירתו במשטרה, כי לא ידע שהנאשם 2 הוא לא חשמלאי מוסמך, הרי שהיו לכל אורך הדרך לאירוע הקטלני, "נורות אזהרה"

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

לנאשם 1, אשר היו צריכות לאותת לו, שאין מפקידים טיפול בעניין של חיים ומוות, בידיו של "הכלבויניק" שלו, ומי שמפגין בורות מקצועית, ואינו איש מקצוע מהשורה.

הנאשם 2 הפגין חוסר הבנה מקצועי בולט באיתור התקלה.

כאשר הוא ניגש לאבחן את התקלה בדירה, הוא טען כי הקצר הוא מהמקרר, אחר כך טען מהמזגן, לבסוף קבע שהפחת תקול ויש להחליפו.

הזוג בין גורמי התקלה, היה, לכל הפחות, צריך לגרום לנאשם 1, לתהות, אם הנאשם 2 הוא האיש הנכון למשימה (יוער, כי מפסק הפחת נבדק על ידי מומחה חב' החשמל ונמצא תקין ראו חו"ד לנקביץ).

מעבר לחוסר היכולת המקצועי לאתר ולקבוע בוודאות מהו גורם התקלה, לנאשם 2 לא הייתה הבנה בסיסית של מערכת חשמל.

הנאשם 2 לא ידע מהי כמות האמפר הנדרשת לדירה.

הנאשם 1 בעצמו אמר לדני, בשיחה ביניהם, שיגיד לנאשם 2 שיתקין בדירה אמפרז' גבוה יותר.

(במאמר מוסגר: כדי לסבר את האוזן לקורא, נסביר, כי אמפר זו יחידת מידה בחשמל. לדוגמא והמחשה, אמפרז' בחשמל הדירה, הוא רעיונית, כמו כוח סוס לרכב - ככל שיש לרכב כח סוס גבוה, הוא חזק יותר, כך לגבי דירה, ככל שהאמפר בה גבוה יותר, ניתן להפעיל בה מכשירי חשמל בעלי עוצמה ועומס ניכר יותר. אך הגברת עוצמת האמפרז' היא תלוית תשתית).

כאשר הנאשם 1 ניגש לחנות החשמל, לעד התביעה אשר חמו, הנאשם 2 התייעץ עם הנאשם 1 מהי מידת האמפר שצריך בדירה, הוא שואל אותו כמה אמפר יש לו בבית, ונזרקם לחלל האוויר מספרים, 25 אמפר, 40 אמפר. הנאשם 1 שואל אותו אם יש מפסק של 35 אמפר, ומביע חשש שלא תשרף הדירה בשל גובה האמפרז'. הנאשם 2 שואל את הנאשם 1 כמה אמפר יש לו בבית שלו, כדי ללמוד מכך, לגבי מידת האמפר לדירה הנדונה.

הדברים הגיעו לכדי כך, שהנאשם 1 שם את הנאשם 2 על רמקול, ואז מר אשר חמו, בעל החנות, ששמע את השיחה, ובהיותו בעל השכלה וידע בחשמל, ידע לתת לנאשם 2 את הפריט עם מידת האמפר הנכונה (ראו הודעת חמו – ת/58; עדותו בעמ' 21).

בנוסף לכל אלה, הנאשם 2 דיווח לנאשם 1 כי הפחת תקול, הוא החליט לעקוף אותו ולחבר את הדירה ישירות לזרם החשמל.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

בחקירתו עומת הנאשם 1 עם הנתונים הללו, הושמעה לו השיחה שניהל עם הנאשם 2, הוטחו בפניו ההתלבטות וחוסר הידיעות של הנאשם 2, ולשאלה האם כך מתנהל חשמלאי מקצועי, והאם הדבר לא עורר אצלו סימני שאלה אודות מקצועיותו. הנאשם 1 התחמק בתשובות מתפתלות, ולא הייתה בפיו תשובה מניחה את הדעת להתנהלותו (ת/2 + ת/22 תמלול החקירה בעמ' 2 עד 5).

נמצא כי הנאשם 2, "החשמלאי" שהביא הנאשם 1 לטפל בתקלות החשמל, הפגין בפניו חוסר מקצועיות ביכולת שלו לאבחן תקלת חשמל, ופעל בניסוי וטעיה, הפגין בורות מקצועית בידיעה מהו האמפרז' הנדרש למפסק פחת, ומתייעץ איתו, לא ידע מה הוא שמו לצורך רכישתו.

אבל מעל כל אלה, הנאשם 2 מקבל החלטה שהייתה אמורה להדהד אצל הנאשם 1 חוסר מקצועיות. הנאשם 2 מחליט לנתק את הדירה ממפסק הפחת ועוקף אותו. כפי שנוכחנו כאן, הנאשם 1 נבון ובעל הבנה טובה של מערכת החשמל, הוא הבין כי משמעות החלטה זו, היא הסרת כל הגנה של התחשמלות ממשתמשי הדירה.

זו החלטה של הנאשם 2 שהתנופף עליה דגל שחור והצביע בבירור על חוסר מקצועיותו ורשלנותו והייתה אמורה להוביל את הנאשם 1 לעצור בו במקום את טיפולו של הנאשם 2 בתקלה.

עובדה היא, כי הנאשם 1 הכיר היטב חשמלאי מקצועי מוסמך, מוכר בטירת הכרמל, בשם זמיר ששון, אשר העיד כעת תביעה במשפט. לאחר האסון הוא שכר את שרותיו של ששון להחליף את מערכת החשמל בדירה, ולבדוק את כל דירותיו, ולפי דבריו, נמצאו בדירות "המון ליקויים מסכני חיים" – כך כלשונו (ראו עמ' 7 שורות 18-19 בת/22).

המסקנה המתבקשת היא, כי הנאשם 1 בחר בנאשם 2 כחשמלאי, ואיש תחזוקה, לתיקון תקלות שונות בדירות אותן השכיר, לרבות תקלות חשמל, כמו בדירה הנדונה, בהיותו מעין "כלבויניק" כזה, המתקן סתימות, מחליף צנרת, תולה טלוויזיות, ומתקן תקלות חשמל קלות עבורו.

הנאשם 1 הכיר היטב את הנאשם 2 היה מיווד עימו, וסביר להניח, כי ידע היטב שהוא אינו חשמלאי מסמך, אלא מי ש"עובד מהצד", בעבורו, בנוסף לעיסוקו בעירייה כנהג משאית אשפה, כאשר ניתן להניח, כי המניע להעסקתו על ידי הנאשם 1, היה כלכלי - עלות עבודה זולה. למצער הנאשם חשד בכך, שהנאשם 2 אינו חשמלאי מוסמך, או צריך היה לחשוש, ועצם את עיניו מפני עובדה זו, ומכל מקום, מעולם לא טרח לבדוק זאת, על אף התנהלותו הלא מקצועית והחובבנית של הנאשם 2.

הנאשם 1 אדם משכיל, ולו רקע בלימוד חשמל, יש לו הבנה טובה ולכל הפחות מספקת, כדי להבין מהתנהלותו של הנאשם 2, כי אין לו מושג של ממש בחשמל, במיוחד כאשר הוא נועץ בו, כדי להחליט איזה מפסק פחת לרכוש, ומהי כמות האמפר, וכאשר הוא מגשר על מפסק הפחת, ומחבר את הדירה לזרם חי במשך מס' ימים, ללא הגנה לחיי הדיירים מפני התחשמלות, מעשה שהיה צריך להזעיק את הנאשם 1 להחליפו בבעל מקצוע כפי שידע יפה לעשות לאחר האסון.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

הכשל האסוני –

כאמור, כאשר עזבה מעיין את הדירה, היא התלוננה בפני הנאשם 1 על תקלות חוזרות ונשנות ברשת החשמל, בסמוך לעזיבתה. לאחר האסון, היא הזכירה לו, כי משנכנסה לדירה חשה עקצוץ במי המקלחת. היא ציינה בפני דני הדייר החדש, כי ישנן תקלות חשמל בדירה, וראוי שיביא את הדברים בפני הנאשם 1 שיתקן את התקלות.

דני העלה את הדברים בפני הנאשם 1 ורק בשל כך הזמין הנאשם 1 את הנאשם 2 לתקן את התקלות, למרות שכאמור, הנאשם 1 ידע עליהן ועל טיבן, עוד קודם לכן.

הנאשם 2 הגיע לדירה, בחן את התקלה, והגיע למסקנה, כי מפסק הפחת תקול ויש להחליפו. כדי למנוע את "קפיצת" הפחת כל רגע, הוא פשוט ניתק אותו, דילג עליו, וחיבר את הדירה ישירות לזרם החשמל, ללא הגנת מפסק פחת.

וכך הוזנה הדירה בזרם חשמל, ללא "שומר הסף", כך שבמקרה של זליגה/קצר חשמלי, לא היה מה שיפסיק את החשמל מלהמשיך ולזרום דרך הגורם המחבר את הזרם, ישירות לאדמה.

הנאשם 2 "תיקן" את תקלת החשמל, וגישר על מפסק הפחת לנגד עיני אביה של המנוחה, אשר העיד, כי אף אחד מהנאשמים לא טרח להזהיר אותו ואת דני והמנוחה מפני סכנת החיים שיש בכך.

הנאשם 2 דיווח על התקלה ועל הגישור של מפסק הפחת לנאשם 1 וביקש ממנו לרכוש מפסק פחת. כאמור, השניים נועצו זה בזה, איזה מפסק פחת יש לרכוש, שיחיה אותה שמע בעל החנות ששם נרכש הפחת, ולבסוף רכש הנאשם 1 מפסק פחת. את המפסק מסר הנאשם 1 לידי דני, שימסור אותו לנאשם 2, על מנת שהאחרון יתקין אותו בלוח החשמל של הדירה.

הנני שב מזכיר ומדגיש, כי בכל פרק הזמן הקריטי הזה, אין מפסק פחת פעיל בדירה, לאחר שהנאשם 2 גישר עליו, והנאשם 1 מודע לכך ולמשמעויות היטב, לא נוקף אצבע, ולא מזהיר את דני ואת המנוחה. דני שלא הבין את סכנת החיים של שהות בדירה ללא מפסק פחת, תיאם עם הנאשם 2 ליום רביעי את התקנת מפסק הפחת.

בכל פרק הזמן הזה, דני ואשתו המנוחה, עשו שימוש בדירה, ואף אחד מהנאשמים לא מחה בידם, והזהיר אותם, לבל יעשו בה שימוש ללא מפסק פחת, מאחר וישנה סכנת חיים ללא מפסק פחת.

ביום האסון היו דני ואשתו המנוחה בדירה, לקראת טכס "שבע ברכות" שהיה אמור להתקיים אצלם בדירה. דני אמר למנוחה, כי הוא ניגש לבית הכנסת, שהיא תתארגן לקראת הטכס, ועוזב לקניות ולתפילה.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

המנוחה הכינה את בגדיה על המיטה, וניגשה להתקלח (ראו תמונות הבגדים המקופלים על המיטה בחדר השינה – ת/20). היא נכנסה למקלחת והתחשמה למוות.

גורם ההתחשמות -

הסניגור המלומד אינו חולק על כך שמותה של המנוחה, נבע מהתחשמות במקלחת, הוא חלק על גורם ההתחשמות. לטענתו, כל הבניין לא מאורק כנדרש, ולכן לא ניתן לקבוע בוודאות, כי הזרם שפגע במנוחה, הגיע מלוח החשמל הדירתי, אלא יתכן כי זרם חשמל הגיע ממקור אחר, ואם כך, אין זרם החשמל הדירתי, בהכרח, מקור הסכנה שהתפרצה והמית את המנוחה, וממילא נשללת כל רשלנות מצד הנאשם 1. הסניגור נסמך בעניין זה על חו"ד ועדות המומחה שהגיש - נ/6.

באשר לגורם ההתחשמות יש בתיק שלוש חוות דעת של מומחים.

להלן סקירה קצרה של עיקרי האמור בחוות הדעת.

חוות דעת המומחים -

חוות דעת המהנדס יורם לנקביץ, מומחה מטעם חברת החשמל -

מומחה זה התבקש על ידי המשטרה, לחקור את סיבת ההתחשמות (ת/52). לנקביץ ביקר במקום ביום 22.8.17, יום לאחר האסון, בנוכחות רכז חקירות תחנת טירת הכרמל. לנקביץ סבר, כי סיבת ההתחשמות הייתה ניטרול מפסק הפחת על ידי הנאשם 2, והיא הגורם היחיד להתחשמות המנוחה. להערכתו, כאשר המזגן היה מחובר, "הוא חישמל שקעים ודברים אחרים שהיו אמורים להיות מאורקים, כגון צינור מים מתכתי שבדירה". כתוצאה מהמזגן התקול, הופיע מתח בצנרת המים, לא רק בדירה אלא גם מחוצה לה, ומאחר ולא הייתה הארקה בדירה, ההגנה על מעגל המזגן, לא הובילה לניתוק הזרם.

בהבהרה לחוות דעתו (ת/53), מסר, כי הוא הגיע למסקנה שהמזגן גרם להתחשמות, מפני שברגע שהמזגן נותק, החשמול נעלם וחזר רק לאחר חיבורו. לעמדתו, העדר שתי ההגנות הללו, הוביל לכך שאספקת החשמל לא נפסקה בשעת האסון. אשר להעדר הארקה בבניין, ציין לנקביץ, כי החלפת צנרת המים לצנרת פלסטיק, מנוגדת לחוק, והיא באחריות השרברב שהחליף אותה, וחב' החשמל אינה אחראית לתוצאה.

חוות הדעת המהנדס אשר סלוצקי (ת/54) -

מומחה אשר מסר את חוות דעתו במסגרת התביעה האזרחית שהגיש עזבון המנוחה, נגד חב' חשמל והמעורבים באירוע. סלוצקי ביקר במקום ביום 22.10.17. הוא בחן את הדירה וסביבתה. בעת הגעתו, עבד במקום החשמלאי ששון זמיר, שהחליף את החיווט החשמלי בדירה, וביצע הארקה. סלוצקי עמד על העדר הארקה לדירה, ולבניין כולו, בשל החלפת צנרת המים לצנרת פלסטיק, וציין כי בשל כך "מפסק הפחת בדירה מהווה למעשה את ההגנה הבלעדית" (עמ' 8 ס' 15 לחו"ד). וכן ציין, כי מפסק הפחת התקין שהיה מותקן "מנע

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

למעשה התחשמלות בכך שניתק את החשמל בעת שבהארקה הופיע מתח עקב זליגה... (עמ' 10 ס' 6). סלוצקי דחה את מסקנתו של לנקביץ, כי המזגן גרם להתחשמלות, משום שלפי בדיקת לנקביץ, המזגן היה תקין. למסקנתו, העדר מפסק פחת בדירה, אשר נותק ונוטרל, היווה את הגורם לאסון, בהיותו ההגנה היחידה שנתרה בלוח החשמל, נוכח הארקה לא תקינה.

בעדותו בבית המשפט, הבהיר כי הזרם עבר דרך המנוחה וחישמל אותה בשל העדר הארקה, אך הדגיש, כי הפחת הוא "שומר ראש" כלשונו, כך שאם אין הארקה, הוא מנתק את הזרם, ולשאלה ישירה של בית המשפט הבהיר, שאם הפחת לא היה נעקף, הוא היה מנתק את הזרם, כי הוא היה מרגיש את הזליגה, הבן אדם היה חוטף זרם ועף, אבל ניצל ממוות, כדבריו (פרוט' בעמ' 45 ; בעמ' 47 שורות 18-19).

עוד מסר על הבדיקות שחשמלאי מקצועי היה עושה ומגיע למסקנה מיידית שאין הארקה והפחת תקין (עמ' 46 שורות 15-23). לפי מה שבדק בשטח, שכנים רבים ביצעו הארקה פרטנית לדירותיהם (עמ' 47 שורות 9-10).

לעניין עקיפת הפחת, העיד סלוצקי, כי בעל מקצוע לא היה מנתק פחת, כי הוא מהווה אמצעי הגנה בלעדי (עמ' 46 שורות 24-25).

בנוסף ציין, שכשביקר בדירה פגש בזמיר החשמלאי, שהחליף את כל מערכת החשמל, וכי לא מחליפים כך סתם את כל המערכת אלא אם היא פגומה (עמ' 48 שורות 5 – 9 וראה גם בחוות דעתו דברים זהים). הסניגור טען בפניו, כי הדבר נעשה לפי הוראת חב' החשמל, וסלוצקי ביקש שיציג בפניו מסמך על כך, שלא הוצג. וכאשר נטען בפניו, כי גם לשכנה הורו חב' החשמל להחליף הכל, הבהיר סלוצקי כי הוא 47 שנה במקצוע חב' החשמל לא אומרת לצרכן לך תחליף את כל המערכת, היא אומרת אני לא אאשר חיבור, ובהתייחסו בהקשר זה לדירת האסון אמר "פה לא עשו תיקון ליקויים פה החליפו את כל מערכת החשמל משום שהיא לא הייתה תקינה" (עמ' 48 שורות 32-23).

אשר לגורם ההתחשמלות, הבהיר סלוצקי, כי אכן אין יודעים מאיזה מכשיר הייתה זליגת מתח, אך יודעים בבירור כי שבהארקה הופיע מתח ומתח לא מופיע כך סתם אלא בשל תקלה (עמ' 49 שורות 32-34). הסניגור טען בפניו כי זרם יכול היה להגיע מדירה אחרת, ולא נפרק כך סתם על בני אדם, והתוצאה הייתה שונה אם הזליגה הייתה מדירה אחרת. סלוצקי שלל תזה זו. סלוצקי הסביר בהרחבה, ואמר כי מתח לא זורם הוא שורר, הוא הדגים כיצד חשמל עובד, תוך שימוש בכסא, והבהיר כי אם יחברו את הכסא לזרם חי, החשמל ישרור בו ולא יזרום בו, אך אם אדם יגע בו, החשמל יזרום דרכו לאדמה ויחשמל אותו. הוא ציין כי אם הייתה הארקה לא הייתה התחשמלות, תוך הדגשת חשיבותו מצילת החיים של מפסק הפחת, שהיה "קופץ" ומנתק את המתח (עמ' 50 לפרוט'). עוד הפנה לתרשים שבחוות דעתו, כיצד מזהה מפסק הפחת את הפרשי המתח ומנתק את הזרם ברגע של התחשמלות (עמ' 51 לפרוט' שורות 6-2 ; ושורות 9-10).

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

חוות הדעת המהנדס אבישי רש (נ/6) – מומחה מטעם ההגנה. חוות דעתו נערכה ביום 15.6.22, כחמש שנים לאחר האירוע. הוא מציין, כי הסתמך על חומרי החקירה, ובחן את שתי חוות הדעת הקודמות הנ"ל, וכמו כן, ביקר במקום ביום 6.7.22. רש טוען, כי מדובר בדירה ישנה, ותקלות החשמל שנמצאו בה הן **"תקלות שגרתיות שצפוי שיופיעו בדירה ישנה"**, תוך פירוט התקלות (ס' 1.2 לחו"ד). רש עמד על העדרה של הארקה בדירה ובבניין כולו, ולדבריו, אם הייתה לדירה, ולבניין, הארקה תקינה, **"חלק גדול מהזרם שזרם לכיוון המקלחת היה זרם לאדמה ורק חלק קטן ממנו היה בא מגע עם המנוחה והתוצאה הקטלנית הייתה נמנעת"** (ס' 3.7 לחו"ד). עוד צוין, כי הגורם להתחשמלות לא ידוע, תוך הסתמכות על הבדיקות הקודמות של עמיתיו. לעמדתו של המהנדס רש, **"לא ניתן לשלול את האפשרות שהזרם הגיע מכשיר אחר בדירה אחרת בבניין שאין בו הארקה תקינה"** (ס' 4.2 לחו"ד). עוד הוא התייחס לעדות הדיירת הקודמת מעיין ולתלונתה על עקצוץ במי המקלחת, וטען, כי **"...בהחלט יתכן שמדובר בזרם חלש שהגיע מדירה אחרת בבניין שאין בו הארקה תקינה"** (ס' 4.3 לחו"ד).

בעדותו בבית המשפט טען דבר והיפוכו, הוא גרס, שלמפסק הפחת אין כל משמעות אם אין הארקה, ובכך לשלול את העדר תפקודו במקרה הנדון כמציל חיים, אך באותה נשימה טען, **"תמיד יש הארקה"**, כי הבניין ניצב על הקרקע. כאשר הוטח בפניו, שגם ללא הארקה בדירה, כל פעם שהיה קצר, הפחת קפץ וניתק את זרם החשמל, טען שזה לא הגנה מפני התחשמלות, וכאשר נשאל, אילו לא ניתוק הפחת, המנוחה הייתה ניצלת, השיב בחיוב (עמ' 53 שורות 18-33).

בנוסף, הוטח בו כי לא דייק בדבריו ביחס למזגן כגורם מקצר ולא היה לו מה להשיב (עמ' 56 שורות 1-6). הוא התייחס לעדויות בחוות דעתו, מלאכה השמורה לבית המשפט בלבד, ובחר להתייחס רק לחלק מהדברים של מעיין, כשהוטח בו שלא התייחס לכל מה שאמרה, שוב אמר שלא ידע מה להגיד (עמ' 57 שורות 8-20).

הכרעה בין חוות הדעת מהו גורם ההתחשמלות -

לאחר פרישת כל חוות הדעת, שבים אנו לשאלה, מהו הגורם הבלעדי שגרם להתחשמלות המנוחה ומותה, והאם ועד כמה הכרחי לקבוע מהו המכשיר שקיצר וגרם לזליגת מתח להארקה, לצורך הכרעה בשאלה הנדונה ?

למותר לציין, כי חוות דעת המומחים, אינן בבחינת **"זה ראה וקדש"**, הן מציגות עובדות והערכות, ככאלה הן נתונות לביקורת והערכה של בית המשפט, הן ראיות במכלול החומר הראייתי שהונח לפתחו של בית המשפט, אשר רשאי לקבל זו או אחרת, או חלקים ממנה, או לדחותן (ע"א 558/96 **חב' שיכון עובדים נ' רוזנטל חנן ואח'**, פ"ד כב 4, 563).

לאחר בחינת חומר הראיות, ובכלל זה בחינת העדויות, וחוות דעת המומחים, הנני קובע, כי הגורם הבלעדי שגרם להתחשמלות המנוחה, הוא ניטרול ומעקף מפסק הפחת, דבר אשר איפשר דליפת הפאזה לצנרת הברזל בדירה ולמותה של המנוחה כתוצאה ממגע עם צנרת זו במקלחת.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

כפי שהוסבר בפתיח לפרק הניתוח העובדתי, יש שני "שומרי סף" עיקריים מפני התחשמלות: האחד, הארקה, חיבור כל נקודת חשמל בבית לאדמה, והשני מפסק הפחת. הארקה מבטיחה שכאשר יש זליגת מתח ממכשיר, המתח יעבור דרך הארקה, חזרה לאדמה, במקום לעבור דרך את האוחז במכשיר. מפסק הפחת מזהה הפרשי מתח במקרה של זליגת מתח, ומנתק מיידית את אספקת החשמל וכך מציל חיים.

כפי שעולה מהראיות, לא הייתה הארקה בדירה, ההגנה היחידה מפני התחשמלות שנותרה בדירה, הייתה מערכת ההגנה שהפעיל מפסק הפחת, שלו היה מחובר, היה מונע את האסון, כפי שמסכימים פה אחד כל המומחים.

אינני מקבל את הטענה, כי העדרה של הארקה בדירה ובבניין, הוא שהוביל להתחשמלות כנטען על ידי ההגנה.

ראשית, כפי שכבר ציינתי, כל המומחים סבורים, כי לו הפחת היה מחובר ולא מגושר, חייה של המנוחה היו ניצלים. גם רש, מומחה ההגנה, אישר זאת בסופו של דבר בחקירה נגדית. הוא אף ציין, כי גם ללא חיבור טכני של הדירה להארקה, "תמיד יש הארקה" כי הבניין יושב על קרקע. כך שטענת ההגנה נסתרת מניה וביה מראיותיה שלה.

שנית, הבניין והדירה ללא הארקה שנים רבות, ואין בפי ההגנה בדל ראיה, והיא אינה טוענת, כי בכל הזמן הזה, הייתה התחשמלות של מישוהו בבניין או בדירה הנדונה, על אף לא מעט תקלות חשמל שהיו בדירה, כאשר אני שב ומזכיר, כי בכל השנים הללו, היה מותקן בה בכל העת מפסק פחת. אזכיר בהקשר זה, את הדיירת מעיין, שהתגוררה בדירה כשנה וחודשיים, ועד לעזיבתה, לא התחשמלה, למרות שאין הארקה, אך יש מפסק פחת. היא התלוננה על תקלות שונות במערכת החשמל, ובין היתר, על עקצוץ וחשמל במי המקלחת. התקלות הסלימו בערב ה- 27/7/17, ומפסק הפחת קפץ כל הלילה. למדים מכך, כי הפחת זיהה הפרשי מתח וניתק את החשמל, ובכך הציל את חייה בשל זליגת הפאזה להארקה. גם כאשר הזוג הצעיר נכנס להתגורר בדירה, לא הייתה כל התחשמלות, על אף העדר הארקה, חרף התמשכותן של תקלות החשמל. אך כאשר הנאשם 2 ניטרל את מפסק הפחת, בהזדמנות הראשונה שהייתה שוב זליגת מתח, המנוחה נגעה בצנרת הברזל אליה זלג המתח, והיא התחשמלה למוות.

מציאות עובדתית זו, מלמדת כי ניטרול "שומר הסף" היחיד שנותר בדירה – מפסק הפחת, הייתה נקודת מפנה קריטית, והיא בלבד הסיבה לאסון.

אשר לטענה כי המתח יכול וזלג מדירה אחרת, נדחית בזה, בהיותה ספקולטיבית נעדרת אחיזה ראייתית ואף איננה מסתברת ו/או מתיישבת עם המציאות.

ראשית, נאשם יכול אמנם להצביע על ספק, אבל גם הספק עליו הוא מבקש להצביע, צריך להיות בגדר הסביר ולא קלוט מהאוויר, ובגדר ספקולציה לשמה, ללא שמץ של ראיה ממשית, וכפי שהבהיר ביהמ"ש העליון בנוגע לספק סביר והעלאת תיאוריות:

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

"אשר לקיומו של ספק סביר הרי מקום בו מתעורר ספק סביר לגבי גרסה מרשיעה, אשר הוא ספק ממשי ורציונלי המעוגן בעובדות המקרה...אין די באפשרות תיאורטית המעוגנת אך בספקולציות או בהשערות אשר אינן נתמכות בראיות..." (דנ"פ 3391/95 בן ארי נ' מדינת ישראל, פ"ד נא 2, 377, 437).

ובפרשת דמיאניוק נקבע:

"פסיקתנו הבהירה באופן עקבי כי לא נדרש שבית המשפט יפעל על סף של וודאות גמורה" (ע"פ 347/89 דמיאניוק נ' מדינת ישראל, פ"ד מז 4, 221, בעמ' 651).

כך גם בספרות המשפטית – א. הרנון, **דיני הראיות**, חלק ראשון, בעמ' 213-214; י. קדמי, **על הראיות, הדין בראי הפסיקה**, חלק שלישי, התשנ"ט בעמ' 1233.

בנדונו, הראיות מלמדות באופן ברור למדי, כי עקיפת הפחת, היא-היא שהסירה את ההגנה והביאה למותה של המנוחה, ולא העדר הארקה, שאף היא שומר סף חשוב.

שנית, הנני חוזר על האמור לעיל, בכל השנים הרבות, לא הייתה שום זליגה מדירה אחרת שגרמה להתחשמלות, לא בדירה הנדונה, ולא בשום דירה אחרת, ומכל מקום, לא הובאה על ידי ההגנה ראיה שכך היה. לעומת זאת, הראיות הפוזיטיביות שהובאו, מלמדות, כי כאשר היה פחת, החשמל קפץ בכל מקרה של זליגת חשמל/קצר. ההתחשמלות הקיצונית ביותר שנרשמה, הייתה עקצוץ במי המקלחת, אותה חוו מעיין וביתה. אולם, כאשר נוטרל הפחת, מיד לאחר מכן, בזליגת המתח הראשונה שארעה, התחשמלה המנוחה. אלה הן עובדות מוצקות שלא נסתרו בבדל ראיה, והן מתיישבות היטב עם התזה המקצועית שהביעו לנקיץ וסלוצקי שאומרת, כי המתח הקטלני, הגיע מאספקת החשמל לדירה, זלג לצנרת הברזל במקלחת, ובהעדר שומר סף בדמות של מפסק פחת, פגע במנוחה והביא למותה.

שלישית, בדירות האחרות קיים מפסק פחת המחויב בהתקנה בכל דירה לפי חוק (ראו בהמשך), אם הייתה זליגת מתח מדירה אחרת, מפסק הפחת של אותה דירה, היה מנתק את אספקת החשמל של אותה דירה, והוא ממילא לא היה זורם ממנה ומגיע לדירה הנדונה. ואם נניח שלא היה שם מפסק פחת, היו נפגעים מהזליגה גם יושבי הבית שם או בכל דירה אליה זלג המתח, מה שלא קרה.

רביעית, הוכח כי בדירות האחרות, לפחות בחלקן, נעשתה הארקה עצמאית באמצעות אלקטרודות לקרקע על ידי בעלי הדירות, כדי להתגבר על החלפת הצנרת, כך שגם במקרה של זליגה מדירה אחרת, הזרם שזלג משם, היה חוזר לאדמה.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

אשר לטענה, כי יש לקבוע מהו בדיוק המכשיר שחולל את הקצר, כדי לעמוד על התחוללות מנגנון ההמתה. אינני סבור שיש הכרח בכך.

לפי הוראות החוק והדין, לצורך בחינת התרשלות הנאשם, די בכך שלנאשם הייתה יד, במחדל ו/או במעשה לגרימת התוצאה הקטלנית. אין חולק, לפי עמדת ההגנה, כי המנוחה נהרגה כתוצאה מהתחשמות במקלחת. הראיות מלמדות, שאחזה בשפופרת הדוש כאשר התחשמה למוות, וכי הפחת שגושה, הוא זה שגרם לזרימה לא מבוקרת של חשמל, דרך המנוחה לאדמה, והרג אותה.

הכשל האסוני שהוביל למותה, הוא בגישור הפחת, ודילוג על ההגנה היחידה שנותרת בדירה. די בקביעה, כי זרם זלג לצנרת המקלחת, והוביל בדרך זו להמתתה של המנוחה. לשאלה מאיזה מכשיר בדיוק הייתה זליגת המתח, אין נפקות למנגנון ההמתה.

אציין, כי לאחר האסון, החליף חשמלאי מטעם הנאשם 1 את כל חיווט הדירה, ולפי המומחה סלוצקי, מעיד הדבר, על חיווט לקוי, שכן כדבריו, אותם אני מקבל, אין מחליפים חיווט אלא אם הוא תקול.

יתרה מזאת, נניח לטובת הנאשם 1, כי עובדתית ידוע לנו שהמזגן או הדוד קיצרו, ומשם הייתה דליפת המתח לצנרת הברזל. אין הדבר משנה מאום למנגנון ההמתה ו/או לקשר הסיבתי בין המחדל של הנאשם 1 לתוצאה הקטלנית. אין הדבר מועיל להגנת הנאשם, שכן, אין הדבר מעלה ומוריד לעובדה הבסיסית, שבהעדר מפסק פחת פעיל, שנוטרל על דעתו של הנאשם 1, אותה זליגת חשמל לצנרת הבית, הובילה לפגיעה קטלנית במנוחה. ובאשר לטענת הסניגור המלומד בעניין הצפיות, השאלה איננה צפיית סיכון ממכשיר ספציפי (עמ' 11 לסיכומי). הדעת נותנת וכך גם האדם הסביר המשכיר דירה, כי דיירים יעשו שימוש במתקני הדירה ומכשיריה. לא זו השאלה, אלא השאלה האם אדם סביר מן היישוב, היה מותיר לשימוש דייריו, דירה שתקלות חשמל בה הקפיצו את הפחת ללא הרף, שהפחת בה נוטרל ואינו פעיל, וזרם החשמל זורם ישירות אליה ללא הגנתו. האם במצב דברים זה, טכנית ניתן וצריך היה לצפות את התוצאה הקטלנית.

לכן, למסקנתי, בהינתן שאין מחלוקת מצד ההגנה, שהמנוחה התחשמה במקלחת, והמשמעות היא שזרם חי זלג לצנרת המקלחת, ולאור העובדה שמפסק הפחת היה תקין טרם הסרתו, וכל עוד היה מותקן, קפץ וניתק את המתח, אזי המסקנה החד משמעית היא, שגורם ההתחשמות היה עקיפתו ונטרולו של מפסק הפחת.

במסקנתי זו, תומכים בכל פה, חוות דעתם ועדותם של סלוצקי ולנקביץ, שניהם מסכימים, כי נטרולו של הפחת היווה את ההגנה היחידה מפני התחשמות, במיוחד כאשר אין הארקה, לדברים אלה הצטרף גם מומחה ההגנה. סלוצקי ולנקביץ אמנם לא מסכימים לגבי מקור הקצר, אך כאמור, לא מצאתי שיש למקור הקצר חשיבות מכרעת, לעניין קביעת מנגנון ההמתה שכאמור נבע מזרימת מתח אל צנרת המקלחת עקב ניטרול הפחת, וזו "הסיבה בלעדית אין" למותה של המנוחה.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

סיבת המוות -

ההגנה לא חולקת על כך שסיבת מותה של המנוחה היא התחשמלותה במקלחת בעת שהתכוונה להתקלח. מחומר הראיות עולה, כי זרם חשמל שזלג מהפאזה, התפשט בכל צנרת הברזל בדירה ובבניין, וכאשר נגעה המנוחה בשפופרת המקלחת ובמים שזרמו ממנה, עבר דרכה החשמל. היא נפלה וזרם החשמל המשיך לעבור דרכה עד אשר המית אותה. בהעדר מפסק פחת בלוח החשמל הדירתי, לא קפץ החשמל, כפי שקפץ עובר להזמנת הנאשם 2 לתקן את התקלה, ולכן החשמל המשיך לזרום דרכה עד אשר המית אותה.

מחוות דעת המכון לרפואה משפטית ת/56 עולה כי נצפו סימני מעבר זרם חשמלי בסנטר, הצוואר, בעכוז הימני, בגף הימני העליון ובכפות הרגליים. נצפו פצעי שפשוף בעכוז שמאל, שפכי דם, תת עוריים.

ממצאים רפואיים אלה יחד עם עדות אימה ובעלה של המנוחה בעת שמצאו אותה מוטלת עירומה במקלחת אוחות בשפופרת המקלחת, כאשר אימה העידה שהיא עצמה חשה עדיין את החשמל בשפופרת, והתקשתה לנתק את ביתה ממנה, מבססים את המסקנה, כי מותה של המנוחה נגרם כתוצאה מהתחשמלות בעת שאחזה בצנרת המים במקלחת.

פרק ד':

מסקנות וממצאים עובדתיים:

הנאשם 1 היה המשכיר, המחזיק, והמופקד על הדירה בה התרחש האסון. הדירה הייתה בשליטתו, והוא פעל כבעלים כלפיה, מכוח הרשאה שקיבל מסבו, הבעלים הרשום של הדירה. הוא קבע מי יתגורר בה ומתי, הוא ערך הסכמי שכירות, וקבע מה ייעשה בה ומתי, לרבות תחזוקה שוטפת שלה ובכלל זה תיקוני חשמל.

הנאשם 2 היה איש התחזוקה של הנאשם 1 בדירה הנדונה וביצע בה, בין היתר, תיקוני חשמל.

הנאשם 2 היה נהג משאית לפינוי אשפה, בעיריית טירת הכרמל, ולא היה חשמלאי מוסמך.

הנאשם 1 הכיר את הנאשם 2 תקופה ניכרת כשהאחרון עבד עבורו וידע שהוא לא חשמלאי מוסמך ולמצער עצם את עיניו מפני נתון זה ולא טרח לבדוק.

הנאשם 1 התעלם מחוסר המיומנות המובהק, והבורות המקצועית, שהפגין הנאשם 2 בהתנהלותו כ"חשמלאי", תוך שהנאשם 2 עצם את עיניו מפני האפשרות שלא מדובר בחשמלאי מקצועי ומנוסה, ובכל זאת הפקיד בידיו את תיקון ותחזוקת מערכת החשמל והחלפת הפחת בדירה.

דירת האסון, הינה דירה ישנה, שהחזקתה לקתה בחסר. מערכת החשמל בדירה הייתה ישנה וחסרה, היא לקתה בכשלים שלא טופלו, כך למשל, לא הייתה לדירה הארקה כמו לדירות האחרות בבניין.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

במרוצת השנים, הוחלפה צנרת אספקת המים בבניין, מצנרת ברזל, לצנרת פלסטיק, דבר שתרם לביטולה של הארקה פרטנית של דירות שחוברו לצנרת הברזל לצורך הארקה.

יצוין, כי בעלי דירות אחרות פעלו לחיבור דירתן להארקה כנדרש.

בדירה היו ליקויי חשמל שונים, שהעידו על כשלים במערכת החשמל, כמו עשן שיצא לפתע מחיבור חוטי המזגן, כאשר התקלה המשמעותית ביותר הייתה תחושת עקצוץ וחשמל במי המקלחת.

הנאשם הפגין אדישות וחוסר אכפתיות למצבור הכשלים ולא טרח להעמיד את הדירה לבדיקה יסודית של חשמלאי מקצועי, טרם השכרתה לדני.

רק לאחר האסון, פעל הנאשם באמצעות חשמלאי מקצועי, והחליף באמצעותו את כל החיווט הפנימי שהיה לקוי וביצע לה הארקה, כנדרש, דבר שלו נעשה קודם לכן, היה מונע את האסון.

הנאשם 2 ניתק את מכשיר הפחת בדירה וגישר עליו כשהוא מדווח על כך לנאשם 1 ומקבל את אישורו להמתין כדי לראות כיצד להתקדם בתיקון התקלות ולצורך החלפת מפסק הפחת.

הנאשם 1 אישר את ניתוק הדירה וגישור מפסק הפחת, עד להתקנתו של מפסק אחר.

המשמעות הרת הגורל הייתה שהמנוחה ובעלה עשו שימוש בחשמל בדירה, מסי' ימים, כולל יום האסון, מבלי שהייתה להם הגנה מפני התחשמלות.

הנאשם 1 שקט על שמריו, ובכל העת מניתוק הדירה ממפסק הפחת על ידי הנאשם 2, לא הזהיר את המנוחה ובעלה משימוש במערכת החשמל, לא מנע את השימוש בדירה, לא הפסיק את אספקת החשמל לדירה עד להתקנת מפסק פחת חדש אחר.

מפסק הפחת שנטען על ידי הנאשם 2 כלא תקין היה תקין ולא היה טעון החלפה.

הכשל החשמלי שהוביל למותה של המנוחה, היה מעקף מפסק הפחת שביצע הנאשם 2, דבר שהוביל לזליגת מתח ישירות לצנרת המים בדירה, וכאשר המנוחה התקלחה, זלג המתח דרך שפופרת "הדוש", דרך גופה לאדמה, עד שהמית אותה. זהו הגורם הבלעדי והיחיד שגרם להתחשמלותה.

העדר הארקה בדירה, כמו גם בבניין, הוא כשל חשמלי נוסף, מסכן חיים, אך הוא לא גרם למותה של המנוחה, כפי שהוא לא גרם מעולם לפגיעות בגוף או בנפש בבניין ובדירה הנדונה.

מעקף מפסק הפחת והחיבור הישיר לחשמל ללא הגנה, היוו נקודת מפנה קריטית שהובילה לתוצאה הקטלנית.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

לולא עקיפת מפקד הפחת, שאושר על ידי הנאשם 1, במשך שהות הזוג בדירה, לא הייתה נגרמת התוצאה הקטלנית.

יומן האירועים המפורט לעיל, משקף את סדר האירועים הרלבנטיים.

אשר לממצאי מהימנות, לא נסתרו ולא הופרכו עדויות עדי התביעה, אותן אני מקבל כמהימנות.

עדויות של מעיין היא העדות המרכזית, ההגנה לא תוקפת את אמינותה של מעיין, ולא טוענת שהיא לא דוברת אמת, אלא טוענת שהאסון גרם להטיית עדותה (עמ' 7 לסיכומי ההגנה).

בית המשפט מוצא לקבוע, כי העדויות שנתנה מעיין אמינה ומהימנה, נוכח התרשמותו הבלתי אמצעית ממנה, מהאופן בו נמסר העדות, שהתאפיין בכנות וישירות, תוך פירוט הדברים, ומתן מענה מפורט, לשלל השאלות שהופנו אליה, והשתלבות העדויות והתאמתן ליתר חומרי הראיות. לא נמצא, כי העדות מוטה. לא התרשמתי כי עדותה לקתה ב"חוכמת הבדיעבד", כנטען על ידי ההגנה, ושממקום זה היא מעידה, כמוסרת פרשנות לעובדות ואירועים, בחוכמה שלאחר מעשה. להיפך. לדידי, ניכר היה, כי מעיין ניסתה לדייק בתשובותיה. כך למשל, לגבי העקצוצים שחשה במי המקלחת, שמעתי בקשב רב, כיצד עמדה על כך שאמרה זאת לנאשם 1, גם בשיחות המוקלטות שקדמו למשפט כנגד הנאשם 1. כך גם העידה במשפט. ניכר היה כי היא לא בדתה זאת מליבה, או נתנה לכך פירוש בדיעבד, אלא הבינה לאחר האסון, שאותו עקצוץ, אותה תחושת סיכות בפצעים חשופים, עליה דיברה, היא בעצם, זרם חשמל שזלג למים. תובנה זו אינה משפיעה במאומה על כנות העובדות אותן פרשה בפני בית המשפט.

לגבי דני, אני מתעלם מההיבט הרגשי ומסברותיו לגבי הנאשם 1. מטבע הדברים, עדותו של דני הייתה מהולה בהמון רגשות, אך לא התרשמתי, כי הייתה לכך השפעה לגרעינה העובדתי של עדותו, בנוגע להתרחשות האירועים ותיאור הרקע לדברים העודתיים שמסר, וזאת לאחר השוואה שביצעתי לכלל חומר הראיות.

פרק ה':

יישום הדין על העובדות:

בבוא בית המשפט לבחון את אחריותו של הנאשם 1 כמשכיר הדירה, לגרם מותה של המנוחה, ברשלנות, השאלה הניצבת בפניו, היא האם, ובמה חדל הנאשם, וכיצד למחדל זה, זיקה וקשר ישיר למותה. יש להצביע על מקור חובה שבדין שהופרה, כדי להקים על הנאשם 1 אחריות במחדל על פי דיני הרשלנות בפלילים (סעיף 18 (ג) לחוק העונשין).

על כן, בהתאם לכללים שנפרשו לעיל, יבחן בית המשפט, קיומה של חובת זהירות מושגית וקונקרטית, את הפרתו, והקשר הסיבתי והמשפטי, בין ההפרה לתוצאה הקטלנית.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

רשלנות - חובת הזהירות של הנאשם:

(א) החובה המושגית -

כפי שפירטתי בפרק התשתית הנורמטיבית, לנאשם 1 כבעל השליטה בדירה, כמופקד עליה, וכמשכיר, חובת זהירות מושגית, כלפי דייריו, והשוהים על מקרקעין שבשליטתו.

הדין מחייב אותו לקדם פני כל סיכון למשתמשי הנכס, ובכלל זה למנוחה שהייתה דיירת שלו, ולפעול להסרתו, כך שלא יתממש, ויוביל לנזק (ע"א 145/80 **ועקנין נ' המועצה המקומית בית שמש** (1982), שם בעמ' 125-124). חובה מושגית זו קמה גם מהוראות חוזה השכירות שבין הצדדים, והוראות חוק השכירות והשאלה התשל"א-1971, המחייבות את המשכיר, בין היתר, להעמיד לרשות השוכר, נכס בטוח ואף מחייב את המשכיר לתקן במושכר "**כל דבר הגורם להפרעה של ממש לשימוש הרגיל במושכר או לשימוש בו על פי המוסכס...**" (סעיף 7 (א) לחוק השכירות והשאלה).

מדובר בחובה טריוויאלית, בין משכיר דירה, לדייריו, המחייבת אותו להעמיד לרשותם, מבנה הראוי למגורי אדם, תקין, בטיחותי, החף מכל סיכון לשלומם. כאן משיקה חובת הזהירות הקונקרטית, שאל בחינתה נפנה כעת, המגשימה, הלכה למעשה, את החובה המושגית.

(ב) החובה הקונקרטית -

חובת הזהירות הקונקרטית מבוססת על מבחני צפיות טכנית ונורמטיבית, לאמור, האם ניתן היה טכנית, וצריך היה נורמטיבית, לצפות את הנזק שהתרחש (ע"א 7130/01 **סולל בונה בניין ותשתית בע"מ נ' תנעמי** (2003)).

האם ניתן היה טכנית לצפות את הנזק ?

לקביעתי, התשובה לכך היא בחיוב, חומר הראיות שנפרש לעיל, והממצאים העובדתיים שזוקקו ממנו, מלמדים כי הנאשם 1 היה ער לתקלות חוזרות ונשנות במערכת החשמל.

הדירה הינה דירה ישנה, תשתית החשמל היא משנות השישים, בדירה היו תקלות חמורות שהצביעו על כשל מהותי בתשתית החשמל, עשן שיצא מחיבורי המזגן, קצר בדוד, ובעיקר תחושת חשמל ועקצוצים במי המקלחת עליה התלוננה הדיירת מעיין.

חשוב מכך, וזה העיקר, אירועי אותו לילה הסמוך לאסון, בו מעיין התקשרה לנאשם 1, ודיווחה לו על ניתוקי החשמל, שהתחוללו בשל קצר בדירה, כאשר הנאשם 1 איתה בטלפון עד אחת לפנות בוקר, ומנחה אותה להוריד את מתגי החשמל בלוח, כדי "לעלות" על הגורם המקצר.

למרות כל אלה, לא יזם הנאשם 1 בדיקה יסודית של מערכת החשמל על ידי חשמלאי מוסמך כדי לוודא כי הדירה בטוחה למגורים.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

רק בשל יוזמתו של דני בעלה של המנוחה, אשר שכר את הדירה לאחר מעיין, שאמרה לו שיש תקלות כאלה, ופנה לנאשם 1 עקב תקלות החשמל, פנה הנאשם 1 לטפל בעניין.

תקלות אלה במערכת חשמל, שהיא כידוע, מערכת מסכנת חיים, היו צריכות להדליק נורה אדומה אצל הנאשם 1, ולהוביל לבדיקה יסודית ומקצועית של מערכת החשמל. בהקשר זה כבר נפסק (הדגשה שלי – ש.ב.):

"האחריות הקונקרטית של בעלים לסיכונים בנכס שהושכר לאחר, תחול בדרך כלל על עניינים הקשורים בבטיחות הבסיסית והיסודית של המבנה, שהבעלים אחראי לה, הן לפני השכרת הנכס, והן לאחר השכרתו, ככל שהוא יכול וצריך לדעת, על קיומם של סיכונים מובנים בו, ועליו לנקוט אמצעים להסרתם, כדי להבטיח את שלומם של באי המקום.

אחריות זו אינה ניתנת לגלגול לכתפיו של האחר, וגם את המחזיק בפועל בנכס אחראי באחריות דומה, מכח החזקה הנתונה בידיו, אין הדבר גורע מאחריותו של הבעלים, ובלבד שאין המדובר באותם סיכונים שהמחזיק יצר במו ידיו, בלא ידיעתו של הבעלים, ומבלי שזה האחרון יכול וצריך היה מבחינה נורמטיבית לדעת אודותם" (עניין אפרים מאיר, שם בפסקה 34 סיפה).

הוראות חוק השכירות והשאלה, וחוקה השכירות שבין הצדדים, חייבו את המשכיר, הנאשם 1, להעמיד לרשות המנוחה ובעלה, דירת מגורים שמישה ובטוחה, כשכל מערכותיה תקינות ופועלות כשורה.

כל משכיר סביר ואחראי, אשר משכיר דירה ישנה, אשר הינה, לפי דבריו שלו, רוויית תקלות, באופן משמעותי ביחס ליתר דירותיו האחרות, ואז אשר היה נחשף לתקלות מהותיות מהסוג הזה ו/או שומע מהדיירת שלו, לילה שלם, שהחשמל כל הזמן "קופץ", וגם כאשר מבדדים ומנתקים מכשירים, שום דבר לא עוזר, לא היה לוקח שום סיכון, והיה פונה מיד עם יציאת הדיירת, לחשמלאי מוסמך, ומצווה עליו לבדוק היטב את מערכת החשמל, לאתר את מקור הקצרים שהקפיצו את החשמל, וככל שנדרשת החלפת חיווט או חלקים אחרים בתשתית, מחליף אותם, ולא מסכן איש.

אך דומה, כי אין בית המשפט נדרש למבחן המשכיר הסביר, שכן, הנאשם 1 בעצמו, פנה, לאחר האסון לחשמלאי מוסמך, והחליף את כל החיווט בדירה, שכנראה היה תקול, אחרת לא היה מוחלף, כעולה מדיווחו ודבריו של המומחה סלוצקי, שאף שוחח עם החשמלאי במקום על מנת לשחזר את מבנה מערכת החשמל.

שיא רשלנותו הפושעת של הנאשם 1 וזה עיקר המחדל, הייתה כאשר איפשר/אשרר לנאשם 2 את גישור וניתוק הפחת לכמה ימים, וזאת מבלי שהוא מזהיר את המנוחה ובעלה, מסכנת החיים שיש, בשימוש בחשמל בדירה, ללא פחת ומבלי שהוא מוודא התקנה מיידית של פחת ו/או מנתק מיידית את אספקת החשמל לדירה כדי למנוע סיכון, כפי שכל משכיר סביר היה עושה.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

די בכך כדי לקבוע כי משכיר סביר יכול היה טכנית לצפות לתוצאה קטלנית מפני הסיכון הנשקף. בהקשר זה אזכיר, כי הפסיקה קבעה כי בשלב בחינת הצפיות הטכנית, אין צורך בציפייה מדויקת של האירוע המזיק, אלא ראייתו בקווים כללים (ע"א 2061/90 **מרצלי נ' מדינת ישראל** (1993), שם בעמ' 816-817).

האם צריך היה נורמטיבית לצפות את הנזק?

בהקשר זה, יש להיזהר שלא להישען על "חוכמת הבדיעבד", אלא לבחון כנעליו של משכיר סביר, את התוצאה המזיקה, יש לבחון האם צריך היה כעניין של מדיניות ראויה, לצפות את התרחשות הנזק. בהקשר זה יש לזכור, כי אנו מצויים בשדה הפלילי, המבוסס על תורת אשם אינדיבידואלית, והמטיל אחריות בפלילים, על פי מבחנים מחמירים, במיוחד אחריות פלילית בשל מחדל, מקום בו נדרש לבסס אחריות כזאת. לכן, הדרישה בדין היא, להראות שהסטייה מסטנדרט ההתנהגות הסבירה המצופה, היה ניכר, מעבר לרמה הנדרשת בנוזקין.

הפסיקה קבעה מס' קריטריונים, שניתן לתמצת אותם לשלושה מבחנים: האחד, אופיו הספציפי של הנפגע, השני, אופייה הספציפי של חובת הזהירות, השלישי, בחינת מקור הנזק (עניין **מרצלי הנ"ל**).

אופי ספציפי של הנפגעת -

בכל הנוגע לאופי הספציפי של הנפגעת, מדובר במנוחה שהייתה דיירת של הנאשם 1. מדובר בזוג צעיר שזה עתה נישא, המנוחה התגוררה יחד עם בעלה הטרי, בדירה אותה מחזיק ומתחזק הנאשם 1. ככאלה, היו השניים זכאים לקבל דירה ראויה למגורים בטוחה ותקינה.

אופייה המיוחד של חובת הזהירות כלפי הנפגעת -

אשר לאופייה הספציפי של חובת הזהירות, כאמור, הדין מטיל חובות ספציפיות על הנאשם 1 לוודא כי המבנה שהוא מעמיד לרשות דייריו יהיה חף מסיכונים, מערכת החשמל היוותה, במצב הנתון, סיכון משמעותי לאחר שהתגלו בה תקלות חשמל חוזרות ונשנות.

מעבר להוראות הדין הקובעות את חובתו של בעל מקרקעין או מחזיקו להעמיד לרשות המבקר/הדייר מקרקעין בטוחים לשימוש, קיימות הוראות ספציפיות בתחום החשמל, אותן היפר הנאשם במחדליו.

עניין זה משיק לשאלת אחריותו של הנאשם 1, שכן, אחריות בפלילים בשל מחדל, קמה, רק אם קיימת חובה על פי דין, אותה היפר הנאשם (סעיף 18 (ג) לחוק העונשין; ע"פ 6811/01 **אחמד נ' מדינת ישראל** (2002), שם בעמ' 33).

ג) הפרת החובה הקונקרטית וטיב המחדל -

בנדוננו, וכפי שנראה להלן, קיימת שורה של הוראות חוק ספציפיות לעניין מפסק הפחת והארקה, אותן היפר הנאשם במחדליו.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

החוק מחייב שבכל דירה יהיה מותקן, בכל עת, מפסק פחת, המכונה בחוק "מפסק מגן".

תקנה 29 (ד) לתקנות החשמל (התקנת לוחות במתח עד 1000 וולט) התשנ"א 1991, קובעת:

"לוח במתקן דירתי יצויד במפסק מגן, אחד או יותר, כך שכל מעגל סופי במתקן יוגן בפני זרם דלף העולה על 0.03 אמפר".

תקנה 72 (ב) לתקנות אלה, קובעת:

"נמצא מפסק מגן המשמש כהגנה בלעדית במצב בלתי תקין ינותק המתקן שעליו הוא מגן מהזינה עד לתיקונו או החלפתו".

"מפסק מגן" ו – "מיתקן" מוגדרים בסעיף 1 בפרק ההגדרות כך:

"מפסק מגן" - מפסק המיועד לנתק אוטומטית מיתקן מוגן על ידו ממקור הזינה במקרה של הופעת זרם דלף במיתקן".

"מיתקן" – מיתקן חשמלי לייצור חשמל, הולכתו, הפצתו, צריכתו, צבירתו או שינויו (טרנספורמציה), לרבות מבנים, מכונות, מכשירים, מצברים, מוליכים, אבזרים, וציוד חשמלי קבוע או מיטלטל, הקשורים במיתקן".

תקנה 76 לתקנות אלה, שכותרתה "תקינות מערכת ההארקה ואמצעי ההגנה בפני חישמול", קובעת:

"מערכת ההארקה ואמצעי ההגנה בפני חישמול יהיו במצב תקין ויעיל בכל עת; נתגלו ליקויים במערכת הארקה או באמצעי ההגנה בפני חישמול, יופסק המיתקן הלקוי או החלק הלקוי שלו או המכשיר הלקוי עד לתיקון התקלה, אלא אם נאמר אחרת בתקנות אלה".

תקנה 81 לתקנות אלה, שכותרתה "אחריות", קובעת:

"חובה המוטלת לפי תקנות אלה יראו אותה כמוטלת על מתכנן המיתקן, על מתקניו, על מתקיניו, על בעלו, על מחזיקו או כל מפעילו, בעל לפי העניין, והוא כאשר אין כוונה אחרת משתמעת".

אלו הן הוראות ספציפיות הרלבנטיות לנדונו, באשר הן קובעות חובות קונקרטיות, הנוגעות לבטיחות מערכת החשמל בדירה, קיומו של מפסק פחת והארקה, ואופן התפעול במקרה של תקלה והטיפול בה.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

הוראות אלה משיקות לחובת הזהירות המיוחדת של הנאשם 1 כמחזיק הדירה והמשכיר אותה, להשכירה כשהיא בטוחה במישור התשתית החשמלית שלה.

הוראות התקנות קובעות מפורשות, כי מקום בו מפסק הגנה, הוא **"במצב בלתי תקין"**, יש לנתק את אספקת החשמל **"עד לתיקונו או החלפתו"** של מפסק ההגנה.

כמו כן, הן קובעות את חובת תקינות הארקה, ותקינות מערכות ההגנה בדירה, וכי במקרה של תקלה, ישנה חובה לנתק אספקת חשמל עד להסדרת המערכת.

הוראות אלה מטילות את האחריות לתקינות מערכת הארקה וההגנה ויעילותן על בעל המקום/מחזיקו ומי ששולט בו, היינו, בנדונו, על הנאשם 1.

חיקוקים אלה מכוונים להגן על חיי אדם, והנאשם 1 היפר אותם.

הנאשם 1 לא ווידא שמפסק הפחת יהיה פעיל בכל עת, ושעם השבתו, תופסק אספקת החשמל לדירה, ולא יהיה בה שימוש, עד לטיפול בקצר והחלפת מפסק הפחת על ידי הנאשם 2.

הנאשם 1 לא ווידא כי מערכת ההארקה תקינה בדירה בהיותה אמצעי הגנה נוסף מפני התחשמלות.

הנאשם במחדליו, לא טרח לוודא תקינות מערכת החשמל, מערכת ההארקה, כפי שהחוק מחייב אותו כמחזיק ובעל השליטה במקרקעין.

אך עיקר הדגש הוא על הטיפול הכושל במפסק הפחת, ואי אזהרת בני הזוג, ואי הווידוא כי לא יעשה שום שימוש בדירה, בהעדר מפסק פחת, ותיקון מסודר של התקלה.

מחדל זה מחריף, כאשר מדובר בדירה ישנה, שכל חיווט החשמל ישן, מערכותיה ישנות, ובמיוחד כאשר הנאשם שומע תלונות חוזרות וחרिפות על תקלות משמעותיות בדירה (יציאת עשן מתקעים, עקצוצים במים, קפיצת החשמל שוב ושוב לדיירת מעיין סמוך מאוד לאירוע).

לנאשם 1 היה גם חייב חוזי בחוזה השכירות לדאוג לתקינות מערכת החשמל.

הנאשם 1 מטיל את האחריות להעדר הארקה על חב' החשמל, ובכל הנוגע למפסק הפחת על החשמלאי, אלא שהחוק רואה בו כמחזיק ובעל שליטה בנכס אחראי לוודא את תקינות מערכת החשמל.

בנוסף לכל האמור, התרשל הנאשם בבחירת בעל המקצוע שלו, ובנסיבות העניין, כמשכיר, קיימת עליו חובה, לבחור בעל מקצוע ראוי לתקן מערכת מסכנת חיים כמערכת החשמל הדירתית.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

מחדל בבחירת בעל מקצוע:

מקור נוסף למחדלו של הנאשם הוא בבחירת בעל מקצוע מטעמו.

סעיף 15 (2) לפקודת הנזיקין, קובע סייג לאחריותו של אדם המתקשר בחוזה עם אדם אחר, שאיננו עובדו או שלוחו, בכפוף לכך שהוא לא "התרשל בבחירת בעל חוזהו" או שהוא "הרשה את המעשה או אישר את המעשה שגרם לפגיעה או לנזק".

אמור מעתה, הייתה קיימת על הנאשם חובה מן הדין, שלא להתרשל בבחירת בעל המקצוע ושלא לאשרר מעשה שמתנוסס עליו דגל שחור, בדמות ניתוק הפחת.

מחדלו של הנאשם הוא בבחירת הנאשם 2 כחשמלאי, ואישורו את המעשה שהוביל לתוצאה הקטלנית.

הנאשם 1 בחר אדם שאינו בעל מקצוע, בוודאי אינו חשמלאי מוסמך, לתיקון מערכת החשמל. חובבותו של האחרון, הייתה ניכרת ולנגד עיניו של הנאשם 1, דבר שהיה אמור היה להדליק לו נורה אדומה, כי לא מדובר במקצוע, וזאת כאמור, הגם שהוא מכיר, ויכול להביא חשמלאי מוסמך ומקצועי כשהוא רוצה, כפי שעשה לאחר האסון.

יודגש, כי הנאשם 1 אישר בחקירתו, ואף התוודה בפני מעיין באחת משיחותיו, כי התרשל, וכי לו היה מביא חשמלאי מוסמך ומקצועי, היה נמנע האסון.

הנאשם 1 טוען בהקשר זה באמצעות בא כוחו המלומד, כי לא הייתה עליו כל חובה לבדוק באם הנאשם 2 הוא חשמלאי מוסמך, ולכן לא היפר כל חובה חקוקה.

תקלות החשמל בדירה היו מסכנות חיים, ורבות מדי, גם לשיטת הנאשם 1. למרות זאת, הוא שלח לשם את הנאשם 2 בסוברו, לטענתו, כי הוא חשמלאי. ברם, מצבור הראיות מלמדות שהוא עצם את עיניו מפני העובדה שהנאשם 2 אינו כזה, ואף אישר את ניתוק הדירה ממפסק הפחת, ושקט על שמריו כשבני הזוג עשו בה שימוש כשסכנת חיים מרחפת מעל לראשם.

הנאשם 2 הפגין חוסר מקצועיות בטיפול בתקלות שהתהוו בדירה הנדונה, איבחן כי הקצר נובע ממכשירים שונים, לבסוף הגיע למסקנה שגויה, כי מפסק הפחת תקול. הוא נועץ בנאשם 1 כמה אמפר אמורים להיות במפסק שירכשו, לא ידע את שמו של המפסק, ורק הודות לבעל החנות נרכש מפסק פחת נכון. כל האמור, היה צריך לכל הפחות לעורר סימני שאלה אצל הנאשם 1, אשר היה צריך לתהות האם הנאשם 2 באמת חשמלאי אם כך הוא מתנהל.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

נורה אדומה זוהרת הייתה צריכה לדלוק אצלו, שעה שהוא התיר לו להשאיר את הדירה ללא מפסק פחת, במשך אותם יומיים.

לאור כל אלה, היה על הנאשם 1 להבין, כפי שכל אדם סביר אחר במקומו היה מבין, כי יש לו עסק עם חובבן ולא עם אדם מקצועי. זו איננה חוכמה של בדיעבד, אלא ראיית המציאות נכוחה, אל מול האחריות שעל הפרק. במצב דברים זה, כשל הנאשם 1 בבחירת בעל המקצוע שטיפל בתקלת החשמל עד כדי התרשלות פלילית, שכן, כפי שהוא עצמו הודה, לו היה לוקח חשמלאי מוסמך, נניח את אותו זמיר ששון שהוא מכיר היטב, שלבסוף החליף את החיווט בדירה, התוצאה הקטלנית הייתה נמנעת בוודאות. רשלנות זו מתעצמת שעה שהוא אישר את ניתוק הדירה מהפחת.

ד) היסוד הנפשי –

אשר ליסוד הנפשי, נדרש העדר מודעות לפחות לאחד מרכיבי היסוד העובדתי של העבירה, מקום בו "אדם מן היישוב" יכול היה להיות מודע, בנסיבות אותו עניין, לאותו פרט.

כפי שצוין, כל משכיר סביר מן היישוב היה מבין בנסיבות העניין, כי ישנה סכנה ממשית בתקלות החשמל ובוודאי בכשל במפסק הפחת, כפי שהנאשם 2 טען בפני הנאשם 1, ולא היה מותיר את הדירה ולו לרגע ללא הגנה, אלא היה פועל באופן המהיר והמקצועי ביותר ומוודא כי הסכנה הוסרה.

אמת, הנאשם 1 אינו חשמלאי, אך כפי שעלה מהראיות, הוא הבין היטב את חשיבותו של מפסק הפחת, וכאשר הנאשם 2 פירק אותו מהלוח וגישר עליו, ומסר זאת לנאשם 1, הוא היה אמור להיזעק, ולוודא מיידית, שלכל הפחות לא ייעשה כל שימוש בדירה עד להחלפת הפחת, אך הנאשם הפגין אדישות, ולמצער עצם את עיניו מפני הסיכון הרב שיש בדבר, שהוא כאמור, היה ער לו היטב, וראו דברים הרבים המפורשים בעניין זה.

התוצאה היא שמתקיימים היסוד העובדתי והנפשי של עבירת הרשלנות המיוחסת לנאשם.

ה) קשר סיבתי עובדתי ומשפטי –

הקשר הסיבתי העובדתי מתמצה במענה לשאלה "הסיבה בלעדית אין", לאמור, בלעדי מחדליו/מעשיו של הנאשם 1 האם התוצאה הקטלנית הייתה מתרחשת.

הוראת סעיף 309 (5) לחוק העונשין קובעת כדלקמן:

"בכל אחד מן המקרים המנויים להלן יראו אדם כאילו גרם למותו של אחר, אף אם מעשהו או מחדלו לא היו הגורם התכוף ולא היו הגורם היחיד למותו של אחר:

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

[...]

(5) מעשהו או מחדלו לא היה גורם מוות, אילולא נצטרף עמו מעשה או מחדל של האדם שנהרג או של אדם אחר".

לפי הוראה זו, אין נדרש כי מעשיו של המעוול הרשלן, יהיו הגורם הבלעדי לתוצאה המזיקה, הם יכולים להצטרף למעשיו של אחר ולהוביל לתוצאה המזיקה (ע"פ 482/83 **מדינת ישראל נ' סעיד** (1984); ע"פ 418/77 **ברדיאן נ' מדינת ישראל** (1978); ש.ז. פלר, **יסודות בדיני העונשין** (התשמ"ד) כרך א 437 בעמ' 756).

חומר הראיות מלמד, כי לו היה הנאשם 1 בודק את הדירה לפני השכרתה לדני, היה מגלה כי אין בה הארקה והחיווט כנראה לקוי. הוא היה בוחר בחשמלאי מוסמך ומקצועי. הוא היה נמנע מלהותיר את הדירה ללא מפסק פחת לשימוש הזוג הצעיר. אם היה עושה כן, התוצאה הקטלנית לא הייתה מתרחשת.

חשמלאי מקצועי היה בודק על אתר, עם מכשור מתאים, ומגלה כי מפסק הפחת תקין, ולא טעון החלפה, הוא היה מאתר את מקור הקצר, בודק ומגלה כי הארקה לקויה, ושוקד על הארקה הדירה כנדרש.

בחירתו האומללה של הנאשם 1 בנאשם 2 לטפל בתקלה הייתה הרת אסון. אך גם אם נגלה סלחנות לבחירה רשלנית זו בנאשם 2 לטפל בארון החשמל, שבו חיים ומוות, עדיין אין הנאשם 1 חף מאחריות.

הנאשם 1 קיבל מהנאשם 2 דיווח כי הוא איתר את התקלה, וכי הוא ניטרל את מפסק הפחת וגייש עליו. כאן היה על הנאשם 1, לכל הפחות, להזהיר את הדיירים, שלא יעשו שימוש בדירה עד לתיקון, ולדרוש מיידית מהנאשם 2 להתקין את המפסק החדש, כדי להחזיר את ההגנה לדירה, ועד אז לנתק את אספקת החשמל.

אך גם בנקודת הזמן הזו, חומר הראיות מלמד על אדישות וחוסר אכפתיות שהפגין הנאשם 1.

הנאשם 1 היה גם אחראי לכך, לפי החוק, שהדירה תהיה עם הארקה כנדרש, וכבר דנו בכך שהארקה היא שומר סף נוסף הכרחי.

אמת, הנאשם 2 הוא זה שבפועל, גייש על הפחת, והעמיד את המנוחה, ואף את בעלה, בסכנת התחשמלות, אך משעה שהנאשם 1 היה שותף למעשה זה, אישרר והסכים לכך, בכך ששתק ולא נקף אצבע, ולא עשה את הדברים הבסיסיים שלעיל – במחדליו אלה, הוא שותף לגרימת התוצאה הקטלנית.

נמצא, כי קיימת זיקה ברורה וישירה בין מחדליו של הנאשם 1 לתוצאה הקטלנית.

אשר לקיומו של קשר סיבתי משפטי, גם כאן חל מבחן האדם הסביר הנוגע לא רק לתוצאה, אלא גם לאופן התרחשותה ודן בשאלה הערכית בדבר הטלת אחריות.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

משכיר דירה ומחזיק בה, השולט בנעשה בה, אחראי על בטיחותה ובטיחות תשתיותיה, זהו הדין ואלה הם דברים בסיסיים, שאין צורך להרחיב בהם.

מצופה ממשכיר דירה, שאם מתרחשת תקלה בתשתית מסכנת חיים, כמו חשמל, שיעשה את כל הנדרש, באופן מיידי לטיפול בתקלה, וככל שיש חשש קל שבקלים לסיכון חיי אדם, יקדם פני סיכון וישלול שימוש בנכס עד אשר תטופל התקלה.

ואם אתחבר לדוגמא שנתנו שני הצדדים בסיכומיהם, מה היינו עושים אם ברכב בו אנו נוהגים, או מסייעים את הילדים, היה חשש שהברקסים לא עוצרים היטב, ברור למדי שלא היינו נוגעים ברכב עד אשר המוסד לא היה מתקן אותם. כל אחד מאיתנו, ככל אדם סביר, היה ניגש למוסד מורשה לתקן אותם, ולא לאיזה "חאעפר", כי החיים שלנו ושל ילדנו טמונים בכך.

רכב כמו דירה, אינו דבר מסוכן מטבעו, אך בהינתן שאחד ממערכת הבטיחות שלו לוקה בחסר, הוא הופך דבר מסוכן ומלכודת מוות למשתמש בו, וכשם שלא היינו מקבלים קלות ראש ואדישות, לזלזול במערכת בטיחות מצילת חיים, כבלמים ברכב, אין לקבל יחס כזה, למערכת חשמל בדירה שהושכרה לאחרים.

כמו ברכב, על בעליו של נכס המחזיק בו, לבדוק את תקינות מערכת החשמל, כי היא מסכנת חיים, קל וחומר כאשר מדובר בדירה ישנה המושכרת לאחרים. ומאותם טעמים, אין לקבל את מסירת התיקון בתקלה מסכנת חיים כמו מערכת חשמל, לידי מי שניכר כי אינו מקצועי, ומבלי שבדקנו כי הוא כזה ומוסמך לכך, דבר אשר אמור להצביע על יכולותיו המקצועיות.

1) הנזק ומקורו -

הנזק ברור והוא התוצאה הקטלנית בדמות של התחשמלות המנוחה למוות. אשר למקור הנזק, קיומו של "דבר מסוכן" חשובה לצורך קביעת "חובת עשה" על הנאשם 1 כמחזיק והשולט בנכס שהשכיר לבני הזוג.

המחוקק היה ער לכך וקבע בהוראת סעיף 326 לחוק העונשין חובת זהירות מיוחדת על מי שמופקד על "דבר שיש בו סכנה". הוראת החוק האמורה, מטילה אחריות לשלומם של אדם וחיי, על מי שמופקד על אותו "דבר", מקום בו, כתוצאה מהתפרצות סכנה, אותו אדם נפגע או מת. הוראה מקבילה דומה מצויה בסעיף 38 לפקודת הנזיקין. שתי ההוראות קובעות היפוך נטל ראיתי, לאמור, מקום בו מתפרצת סכנה קטלנית מאותו "דבר", קמה חזקה שבעובדה, הקובעת כי המופקד על "הדבר" התרשל ואחראי לתוצאה המזיקה.

ישנה אבחנה בפסיקה, בין דבר מסוכן כשלעצמו, לבין דבר שטמונה בו סכנה פוטנציאלית. לגבי הראשון, קיימת בו סכנה אימננטית מעצם טיבו של "הדבר" ולכן חובת זהירות מוגברת, ולגבי השני, חובת הזהירות נמוכה יותר מכיוון שהיא תלויה אינטראקציה שהביאו להתפרצות הסכנה (ע"פ 26/58 היועמ"ש לממשלה נ' אייזנצווייג (1958); ע"פ 74/62 פישמן נ' היועמ"ש לממשלה (1963)). מאוחר יותר, נפסק כי הגדרתו של "דבר מסוכן"

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

מושפעת לא רק מאופי "הדבר" אלא גם מתנאי הזמן והמקום (ע"א 1071/96 עזבון המנוח אלעבד נ' מדינת ישראל (2006)).

בנדונו, דירת מגורים אינה דבר מסוכן, אך דירה בה מערכת החשמל אינה בטיחותית, אין בה מפסק פחת פעיל, ואדם חשוף להתחשמלות, היא בהחלט דבר מסוכן ביותר, ואין צורך להכביר על כך מילים.

הראיות מדברות על הסיכון הרב שהיה טמון בדירת המגורים, במהלך התקופה בה התגוררה בה המנוחה עם בעלה. במצב דברים זה, הייתה על הנאשם "חובת עשה" ברורה, למגר את הסכנה הנשקפת, בפעולה פשוטה, של בדיקת חשמלאי מוסמך, וביצוע תיקונים הנדרשים, דבר שהוא כאמור, בחר לעשות, רק לאחר האסון.

הותרת הדירה ללא מפסק פחת הפך אותה לדבר מסוכן מאוד לחיי אדם המשתמש בה, ועל כן, בהינתן הנזק שאירע, קיפוד חייה של המנוחה, לפי הוראת ס' 326 לחוק העונשין, רואים בנאשם 1 כאחראי לכך, כמי שהיה מופקד על הדירה.

הנאשם 1 בחר שלא להעיד, בכך חיזק את הראיות נגדו, ולא סתר את החזקה העובדתית הקמה לחובתו. ואף ראיות ההגנה שהציג, לא סותרות את החזקה האמורה.

פרק ו':

ראיות ההגנה וטענותיה:

הנאשם בחר שלא העיד להגנתו, לפי זכותו, לאחר שהוסברה לו תוצאת הימנעותו מלהעיד, על פי החוק הדבר מחזק את הראיות נגדו (ס' 162 (א) לחסד"פ).

מעבר לכך, ממשכיר דירה שהיה מעורב באסון כזה, וטוען שעשה כל אשר לאל ידו לקדם פני סיכון, היית מצפה שיבוא ויתמודד עם הטענות שהועלו נגדו, ויסביר מה ואיך פעל, אלא שכאמור הנאשם 1 בחר לסכור את פיו במשפט.

בחקירותיו במשטרה מסר גרסה שעיקרה שהוא נתן את הטיפול לנאשם 2 וכי הוא אינו חשמלאי ולא מבין בחשמל ולכן הטיל את כל האחריות על הנאשם 2 ובכך דנו בהרחבה לעיל.

כמו כן העיד הנאשם להגנתו את אחיו, דיירת שלו בדירה, ואת המומחה אבישי רש, שאל חוות דעתו התייחס בית המשפט בפרק הדן בגורם המוות.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

אשר לעדות אחיו והדיירת, לא מצאתי כי היה משהו בעדותה של הדיירת הרלבנטי באופן ממשי להגנת הנאשם, וכך גם לגבי אחיו של הנאשם. לגבי האחרון אוסיף, כי הוא טען שהתקלח במקלחת בה התחשמלה המנוחה, כדי להעיד כביכול שלא היה בסיס לתלונות העקצוצים מצד מעיין.

כפי שכבר צוין, את עדותה של מעיין, קיבל בית המשפט כמהימנה, מה שאין כן, לגבי עדות האח שהוא עד מטעם, ועל אף החקירה שהתנהלה על מות המנוחה במקלחת, לא טרח לפנות למשטרה ולומר 'אני התקלחתי שם הכל בסדר', אם באמת היו הדברים כך, ולראשונה מסר זאת במשפט. מעבר לכך, הוכח כי מעיין חיה בדירה 14 חודשים ולא התחשמלה במקלחת לסירוגין חשה עקצוצים, כך שכל עוד היה פחת בדירה, אכן לא הייתה סכנת חיים.

אשר לעדות המומחה מר רש, בית המשפט מוצא לדחות את האמור בחוות הדעת שניתנה על ידו מהטעמים שפורטו באותו פרק בה היא הוצגה. בנוסף, המומחה ראה את הזירה מספר שנים לאחר האירוע, לאחר שינויים שבוודאי חלו בה עם השנים, ולמעשה ניזון מחוות דעת שני המומחים האחרים, חומרי הראיות, לרבות מעדותם של השניים במשפט שהובאה בפניו כמו גם מעדותה של מעיין ודני שהעידו, תוך התייחסות לגרסתם.

הערכת ראיות ועדויות היא מלאכה השמורה לבית המשפט ולא למומחה מקצועי, ובכך חרגה חוות דעתו של מומחה ההגנה. בנוסף, עדותו של רש בבית המשפט, הייתה בעייתית בשים לב להסתמכותו על נתונים חלקיים והדברים באו לידי ביטוי בפרק הנ"ל בה הוצגה חוות הדעת.

מעבר לכך, מר רש, מומחה ההגנה, הסכים כי לו היה מותקן מפסק פחת פעיל היו חייה של המנוחה ניצלים. אשר לטענות ההגנה בדבר אכיפה בררנית.

הנאשם טוען, כי אי העמדה לדין של חב' החשמל ו/או הרשות המקומית ו/או תאגיד המים על מחדליהן בכל הנוגע להחלפת הצנרת ו/או העדרה של הארקה גובל באכיפה בררנית.

לפי החוק, משעה שמבוצעת החלפת צנרת מים ראשית על הרשות המקומית לעדכן את חב' החשמל כדי לוודא שאין שינוי במשטר מערכת הארקה בבניין.

אכיפה בררנית היא טענה ממשפחת טענת הגנה מן הצדק, היא מחייבת הנחת תשתית ראייתית המבססת אותה. אלא שבעניין זה, חוץ מהפרחת האשמות, לא הונחה בפני בית המשפט תשתית ראייתית לפיה ניתן ללמוד מתי ומי החליף את צנרת הברזל בבניין לצנרת פלסטיק.

ראשית, כפי שפרשתי בהרחבה, לנאשם 1 אחריות לפי חוק לקיומה של הארקה ומערכת מפסק פחת בדירה ועליו בלבד האחריות לכך. הוראות חוק ספציפיות מטילות עליו חובת עשה, כמחזיק של הדירה, הוא לא יכול לרחוץ בניקיון כפיו, כאשר הוא נדרש לפי חוק, לוודא תקינות ובטיחות מערכות ההגנה בחשמל הדירה, ובכלל זה הארקה לשמה.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 28579-01-20 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

שנית, צנרת המים הראשית בבניין משותף, מהווה חלק מתשתיות הבניין המשותף, ולכן הינה בגדר הרכוש המשותף, ולפיכך, לא סביר כי הכתובת להחלפתה, היא הרשות המקומית, או תאגיד המים. מכל מקום, הנאשם 1 לא הציג בדל ראיה ממשית המבסס את טענותיו. היה עליו לבסס את טענתו בראיות והוא לא עשה כן למרות הכלים הרבים שעמדו לרשותו.

המומחה מר סלוצקי אכן הפנה אצבע מאשימה כלפי חב' החשמל והרשויות, אך זו, בכל הכבוד, אינה ראיה המבססת את הנטען על ידי הנאשם 1, אלא הפניית אצבע מאשימה, כלפי הרשויות הללו. יתכן, שלו הייתה מונחת בפני בית המשפט תשתית ראיתית ראויה, ניתן היה לחלץ ממנה ממצאים ומסקנות לגבי אוזלת ידן של הרשויות הללו, אם אכן היה מגיע בית המשפט למסקנה, כי היה לכך מקום.

זאת ועוד, על פי המבחן התלת שלבי הנוהג בהגנה מן הצדק, נדרש בית המשפט, בסוף תהליך הבחינה, למוד לנאשם את הסעד הראוי בנסיבות העניין (ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ פ"ד נט (6) 776). נוכח ממצאי הכרעת הדין, ואף לו היה חוצה הנאשם את שתי המשוכות הגבוהות שמציבה לו הגנה זו, ולעמדתו הוא לא חצה אותן, אין אני סבור כי היה מקום לבטל בשל כך את כתב האישום נגדו נוכח הסטייה החמורה מצידו מסטנדרט ההתנהגות הנאות והראוי המתחייב בנסיבות העניין.

אשר לטענה כי הנאשם 2 ביצע אלתור שלא ניתן היה לצפותו, והצטרפותו להעדר הארקה, כעובדות השוללות את אחריות הנאשם 1, גם לכך אתקשה להסכים. הדיון הנרחב מלמד, כי הנאשם 1 חדל בכך שהוא איפשר מגורים בדירה כשאין בה מפסק פחת, וגם אין בה הארקה, כשהחוק מחייב אותו שלא לנהוג כך. הוא הגדיל ולהתרשל שעה שבחר בעל מקצוע לא מקצועי לטפל בתקלה שחיים ומוות תלויים בתיקונה. אלתורו של הנאשם 2 בנסיבות אלה, היה צפוי, הוא איננו איש מקצוע, הוא כלבויניק של הנאשם, הוא אולי מתאים להחליף ברז נוזל ולתלות טלויזיה, אבל הוא לא איש מקצוע שהיה צריך להפקיד בידיו טיפול בלוח החשמל.

מכל מקום, אותו אלתור של גישור על מפסק הפחת, נעשה בידיעתו ובהסכמתו של הנאשם 1, אשר עצם את עיניו מפני סכנת החיים הטמונה בכך, ועל כן התרשל. העדרה של הארקה היה מחדל נוסף של הנאשם שמחובתו היה לוודא קיומה בדירה שהוא משכיר, ומכל מקום הראיות מלמדות, כי על אף מחדל זה, כל עוד היה את מפסק הפחת בדירה, מנע האחרון סכנת התחשמלות, אך משעה שגם הוא הוסר (על דעת הנאשם 1), הסכנה התממשה.

ההתבססות על קטע מדברי סלוצקי, כאילו לולא העדר הארקה לא הייתה התחשמלות, איננה מתיישבת עם מכלול הראיות ועם כל דבריו של סלוצקי, אשר הדגיש והבהיר ארוכות, כי סיבת ההתחשמלות הבלעדית הייתה הסרת מפסק הפחת, שנותר כשומר סף אחרון להגן על יושבי הבית מסכנת התחשמלות, לאחר ששומר הסף הנוסף, ההארקה, לא הייתה קיימת בדירה. כפי שנדון בהרחבה, כאשר היה מפסק פחת פעיל, לא קרתה התחשמלות לדיירים הקודמים חוץ מעקצוץ במים. אף ההתבססות על פסיקתו של בית המשפט המחוזי דכאן, תוך ציטוט חלקי של הדברים איננה מתיישבת עם מכלול העובדות, שכן, מעשה האלתור באותו עניין היה בלתי צפוי ולא ידוע.

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 20-01-28579 מדינת ישראל נ' לוי ואח'

סוף דבר:

שני ברדיצ'בסקי ז"ל, כלה צעירה וטרייה, נספתה בדמי ימיה, כשהתחשמלה למוות, בעודה מתקלחת לקראת טכס שבע ברכות שעמדה לחגוג יחד עם בעלה הטרי בדירה הנדונה.

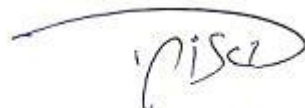
מצבור הראיות שנסקר לעיל, לצד הוראות החוק והדין, לימדו כי לנאשם 1 כמשכיר הדירה, אחריות לגרימת מותה, מאחר ולא העמיד לרשותה, טרם ההשכרה, ותוך כדי השכרת הדירה והשימוש בה, דירה בטוחה החפה מסיכונים למשתמשים במערכת החשמל שבה.

הוא הגדיל לעשות, ושכר את הנאשם 2 שאינו חשמלאי מוסמך, לתקן תקלות חשמל בדירה, ולהחליף מפסק פחת בלוח החשמל, ואישר לו לנתק את הדירה ממפסק הפחת, תוך שאיפשר לבני הזוג, המשך שימוש בה מס' ימים ללא כל הגנה, ומבלי שהוא מתריע ומזהיר אותם, מפני סכנת המוות שיש בכך.

במחדליו אלה גרם הנאשם למותה של המנוחה ברשלנותו כי רבה היא.

אשר על כן, הנני מרשיע את הנאשם 1 בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום.

ניתנה היום, י"ג אלול תשפ"ג, 30 אוגוסט 2023, במעמד הצדדים

שלמה בנג'ור, שופט